



Vadlīnijas paredzētās darbības iesnieguma satura apjomam un tvērumam

2025. gada novembris



Vadlīnijas paredzētās darbības iesnieguma satura apjomam un tvērumam sagatavoja Latvijas Vides pārvaldības asociācija sadarbībā ar Valsts vides dienestu.

Materiāls tapis ar Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstu projekta „Vadlīnijas paredzētās darbības iesnieguma satura apjomam un tvērumam” (projekta reģistrācijas Nr.1-08/76/2024) ietvaros, kas īstenots valsts budžeta programmas 21.00.00 “Vides aizsardzības fonds un iemaksas starptautiskajās organizācijās” apakšprogrammas 21.02.00 “Vides aizsardzības projekti” projektu konkursā 2024. /2025. gadam vadlīnijas “Multisektoriālie projekti” aktivitātes “Sadarbības projekti vides politikas veidošanai un īstenošanai” ietvaros.

Saturs

Saīsinājumi.....	2
1. Ievads	3
2. Juridiskais ietvars un vispārīgie nosacījumi.....	4
2.1. Procedūra un dažādi tās piemērošanas gadījumi.....	4
2.2. Kritēriji ietekmes būtiskuma noteikšanai	9
2.3. Ietekmes būtiskums	14
3. Vispārīgās prasības sākotnējā izvērtējuma iesnieguma sagatavošanai.....	17
3.1. Tvērums un detalizācija.....	17
3.1.1. Paredzēto darbību raksturojošie faktori	18
3.1.2. Vietas jutīgums.....	18
3.1.3. Ietekmju novērtējums.....	19
3.2. Kumulatīvās ietekmes	19
3.3. Izmaiņas esošā darbībā	22
3.4. Informācijas avoti.....	23
4. Novērtējuma pieejas.....	26
4.1. Aprakstošā.....	26
4.2. Kritēriju saraksts.....	28
4.3. Papildu padziļinātas izpētes	29
1. pielikums.....	32
2. pielikums.....	39

Saīsinājumi

GOS	Gaistošie organiskie savienojumi
IVN likums	Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (spēkā kopš 1998. gada, ar grozījumiem)
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
IVN direktīva	Eiropas Savienības Direktīva 2011/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (ar grozījumiem 2014/52/ES)
Ierosinātājs	privātpersona, atvasināta publiska persona, tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, kura gatavojas veikt paredzēto darbību un ir iesniegusi Valsts vides dienestam iesniegumu par attiecīgās darbības veikšanu
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
Noteikumi Nr. 18	Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumi Nr. 18 "Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību"
VVD	Valsts vides dienests

1. Ievads

Šīs vadlīnijas ir izveidotas kā saprotams un vienkāršs ceļvedis ierosinātājiem, kuri ar ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) sākotnējo izvērtējumu sastopas pirmo reizi, tāpēc teksts veidots viegli uztverams un soli pa solim parāda, kā pārvērst juridiskās prasības praktiskā rīcībā – no pirmās idejas par projektu līdz pamatotam lēmumam par IVN nepieciešamību un tā tvērumu. Vienlaikus materiāls būs noderīgs arī konsultantiem, pašvaldībām un Valsts vides dienesta speciālistiem, jo piedāvā vienotu izpratni par procesu, terminoloģiju un informācijas veidu un detalizāciju, kas jāsasniedz, lai varētu veikt pamatotu izvērtējumu.

Vadlīnijās skaidri iezīmēts procesa **tiesiskais pamats** – likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, Ministru kabineta noteikumi Nr. 18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību” (noteikumi Nr. 18) un Eiropas Savienības Direktīva 2011/92/ES ar grozījumiem 2014/52/ES (IVN direktīva) – taču mērķis nav tikai atkārtot normas, bet iztāstīt, ko tās nozīmē ierosinātajam praksē, kādi sliekšņi un kritēriji jāņem vērā un kā tos piemērot konkrētā vietā un laikā, lai izvairītos no formālām kļūdām un iespējamām domstarpībām. Šī pieeja palīdz ne tikai saprast “kas jādara”, bet arī “kāpēc tieši tā”, mazinot nevajadzīgu birokrātiju un fokusējot uzmanību uz būtisko – ietekmju iespējamību un nozīmīgumu.

Dokuments **skaidro būtiskākos jautājumus**, ar kuriem ierosinātais saskaras jau procesa sākumā: cik detalizēti aprakstīt projektu, kā novērtēt vietas jutīgumu un fona apstākļus, kā identificēt galvenās ietekmes, tostarp kumulatīvās, un kā šo informāciju salikt vienkopus tā, lai iestādēm būtu saprotama paredzētā darbība un pietiekams informācijas apjoms pamatotam lēmumam. Īpaša uzmanība pievērsta tam, kāda veida informācija sniedzama, kā tā strukturējama un kā novērtējams nepieciešamās informācijas apjoms, jo tieši šeit visbiežāk tiek tērēts daudz laika un rodas pārpratumi.

Ne visi projekti ir vienādi, un vadlīnijas to respektē: ir izskaidrots, kad pietiek ar labi sagatavotu iesniegumu, bet kad lietderīgi pievienot papildu mērījumus vai izpēti, lai nepārprotami pamatotu pilnas IVN procedūras nepiemērošanu vai tieši otrādi – norādītu uz nepieciešamību vērtēt ietekmes padziļināti. Šīs norādes palīdz ierosinātajam izvēlēties racionālu pieeju, izvairīties no pārmērīga resursu patēriņa informācijas apkopošanai un sagatavošanai, vienlaikus neatstājot būtiskus jautājumus bez atbildes.

Lai pāreja no teorijas uz praksi būtu vienkārša, pielikumos iekļauta iesnieguma veidlapas forma un pārskatāma tabula, kas sasaista sniedzamo informāciju ar IVN likuma 11. pantā noteiktajiem kritērijiem – tas ir kā kontrolsaraksts, kas palīdz pārliacināties, ka nepieciešamā informācija tiek sniegta, un vienlaikus kalpo par kopīgu atsauci ierosinātajam un vērtētajam.

2. Juridiskais ietvars un vispārīgie nosacījumi

Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Latvijā regulē likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”¹ (spēkā kopš 1998. gada, ar grozījumiem) un Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumi Nr. 18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību”. Tie pārņem un īsteno Eiropas Savienības Direktīvas 2011/92/ES (ar grozījumiem 2014/52/ES) prasības.

Likums nosaka IVN mērķi – novērst vai samazināt plānotas darbības īstenošanas nelabvēlīgu ietekmi uz vidi. Mērķa sasniegšanai ir noteikta speciāla procedūra, kas nodrošina to, ka, pieņemot lēmumus par nozīmīgiem projektiem, tiek ņemta vērā darbības sagaidāmā ietekme uz cilvēku veselību, dabas resursiem, bioloģisko daudzveidību, kultūras mantojumu un dzīves kvalitāti kopumā. IVN ir instruments, kas palīdz līdzsvarot attīstības un vides aizsardzības intereses.

Likums nosaka, kādos gadījumos IVN ir jāveic. Vispārīgais princips ir šāds: jebkura darbība, kas var radīt būtisku ietekmi uz vidi, nevar tikt akceptēta bez izvērtēšanas. Izvērtējuma veikšanas nepieciešamību nosaka divos veidos:

1. tiešs IVN pienākums (ja darbība ir noteikta IVN likuma 1. pielikumā, kur uzskaitītas darbības, kam IVN ir obligāts).
2. sākotnējais izvērtējums (ja darbībai IVN procedūra netiek piemērota obligāti (t.i., tā nav iekļauta IVN likuma 1. pielikumā), tad to pēc kritērijiem izvērtē kompetentā iestāde – Valsts vides dienests (VVD) – un izlemj, vai IVN ir vajadzīgs).

Noteikumi Nr. 18 detalizē IVN praktisko piemērošanu, nosakot:

- kā notiek IVN un sākotnējā izvērtēšana;
- kādi dokumenti ierosinātājam jāiesniedz;
- kāda ir institūciju un sabiedrības loma lēmuma pieņemšanā.

2.1. Procedūra un dažādi tās piemērošanas gadījumi

IVN procedūra Latvijā norit vairākos posmos. Zemāk norādīti galvenie etapi, akcentējot tieši ar procedūras uzsākšanu saistītos soļus:

Darbības identificēšana	Ierosinātājs, plānojot jaunu darbību vai būtiskas izmaiņas esošā darbībā, izvērtē, vai tā ir minēta IVN likuma pielikumos. • Ja darbība ir minēta 1. pielikumā (piem., atkritumu apglabāšanas poligoni, lielas rūpnīcas, lidostas, intensīvā cūku un mājputnu audzēšana), IVN ir obligāts. • Ja darbība ir minēta 2. pielikumā (piem., vidēja mēroga ražotnes, ceļu būvniecība, lauksaimniecības dzīvnieku novietnes noteiktos apjomos), tad VVD veic sākotnējo izvērtējumu un lemj, vai IVN nepieciešams.
--------------------------------	---

¹ Šeit un turpmāk teksts **brūnā** krāsā satur saiti uz minēto dokumentu, nodaļu vai mājaslapu.

- Ja darbība nav minēta likuma pielikumos, bet tās raksturs vai atrašanās vieta norāda uz iespējamu būtisku ietekmi, VVD, pamatojoties uz konkrētajiem lietas apstākļiem, arī ir tiesības prasīt veikt **sākotnējo izvērtējumu**. Ja rodas šaubas par konkrēta nosacījuma attiecināmību uz paredzēto darbību, iesakām konsultēties ar VVD.

Iesnieguma sagatavošana

Ja darbībai piemērojams sākotnējais izvērtējums, ierosinātājs sagatavo pieteikumu VVD, iekļaujot informāciju par:

- plānotās darbības raksturu, apjomu, resursu izmantošanu;
- potenciālajām emisijām un atkritumiem;
- atrašanās vietu un vides jutīgumu (piemēram, tuvumu aizsargājamām teritorijām);
- iespējamiem risinājumiem ietekmes novēršanai vai samazināšanai.

VVD izvērtējums un lēmums par IVN nepieciešamību

Pamatojoties uz iesniegto informāciju, citu institūciju un sabiedrības viedokļiem, VVD izvērtē:

- vai darbība var radīt būtisku ietekmi uz vidi un nepieciešams pilns IVN process;
- vai pietiek ar nosacījumu izvirzīšanu (piemēram, tehniskajos noteikumos).

Pilna IVN procedūra (ja nepieciešama)

Ja VVD pieņem lēmumu, ka IVN ir jāveic, process turpinās ar:

- sākotnējo sabiedrisko apspriešanu un IVN programmas izdošanu;
- detalizētas izpētes veikšanu par ietekmi uz cilvēkiem un vidi;
- alternatīvu izvērtēšanu (piemēram, citas atrašanās vietas vai tehnoloģijas);
- ziņojuma sagatavošanu un sabiedrības iesaisti.

Lēmums par darbības akceptu

Tikai pēc pilnas IVN procedūras pabeigšanas, ja tāda piemērota, kompetentā institūcija var pieņemt lēmumu par darbības akceptu, izvirzot nepieciešamos nosacījumus, vai atteikumu.

Lai uzzinātu, vai Jūsu plānotā darbība ir minēta likuma 2. pielikumā, aicinām izmantot pašnovērtējuma rīku **“Rīks IVSI nepieciešamības noteikšanai”**, kas pieejams Valsts vides dienesta mājaslapā, sadaļā “Kalkulatori un rīki”!



- Izsniegtas atļaujas un licences
- Izsniegtie tehniskie noteikumi
- Lēmumi par IVN piemērošanu
- Rūpniecisko avāriju riska objekti
- Zvejas kontrole
- Vides aizsardzības kontrole
- Putekļu monitorings
- Iesniegumi un informatīvie paziņojumi
- Kalkulatori un rīki

Dabas resursu nodokļa (DRN) aprēķinu kalkulators
DRN kalkulators C kategorijas sadedzināšanas iekārtām par vides piesārņošanu
DRN kalkulatoru lietošanas instrukcija
Sadedzināšanas iekārtu 2021. gada 1.ceturkšņa DRN aprēķināšanas kārtība
Bīstamo vielu kalkulators
Rīks IVSI nepieciešamības noteikšanai

Uz sākumu Jautā mums

Meklēt...



Sākums / Kalkulatori un rīki / **Rīks IVSI nepieciešamības noteikšanai**

Rīks IVSI nepieciešamības noteikšanai

Šī lietotne ir paredzēta tikai informatīviem nolūkiem, un iegūtais rezultāts nav uzskatāms par juridiski saistošu dokumentu.

Pašnovērtējuma **rīks izmantojams tikai gadījumos, kad paredzēts uzsākt jaunu darbību**, un uz paredzēto darbību nav attiecināms neviens no tālāk norādītajiem izņēmumiem.

Vēršam Jūsu uzmanību, ka bez pašvērtējuma rīkā iekļautajām darbībām sākotnējo izvērtējumu ir nepieciešams veikt arī šādos gadījumos:

1. paredzētajām darbībām, kuras var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000);
2. izmaiņām esošajās darbībās, ja:
 - 2.1. izmaiņas atbilst šā likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2.pielikumā minētajām robežvērtībām,
 - 2.2. izmaiņu rezultātā tiks sasniegtas vai pārsniegtas likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2.pielikumā minētās robežvērtības un izmaiņu apjoms ir 25 procenti no minētās robežvērtības un vairāk,
 - 2.3. citas izmaiņas akceptētajās, notiekošajās vai pabeigtajās darbībās, kuras ir saistītas ar likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. un 2.pielikumā minētajiem objektiem, var izraisīt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz vidi;
3. vairākām līdzīgām paredzētajām darbībām, kuras ietekmē vienu un to pašu teritoriju un kuru izmaiņu rezultātā summāri tiks sasniegtas likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. vai 2.pielikumā minētās robežvērtības;
4. citām paredzētajām darbībām, kuras var būtiski ietekmēt vidi, ņemot vērā likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 11.pantā minētos kritērijus.

Ja Jums rodas šaubas par konkrēta nosacījuma attiecināmību uz Jūsu paredzēto darbību, lūdzam konsultēties ar Valsts vides dienestu.

Pašvērtējuma rīks sniedz pirmsšķietamu vērtējumu par sākotnējā izvērtējuma nepieciešamību, pamatojoties uz lietotāja norādīto informāciju.

Paredzētā darbības

- Izvēlēties -



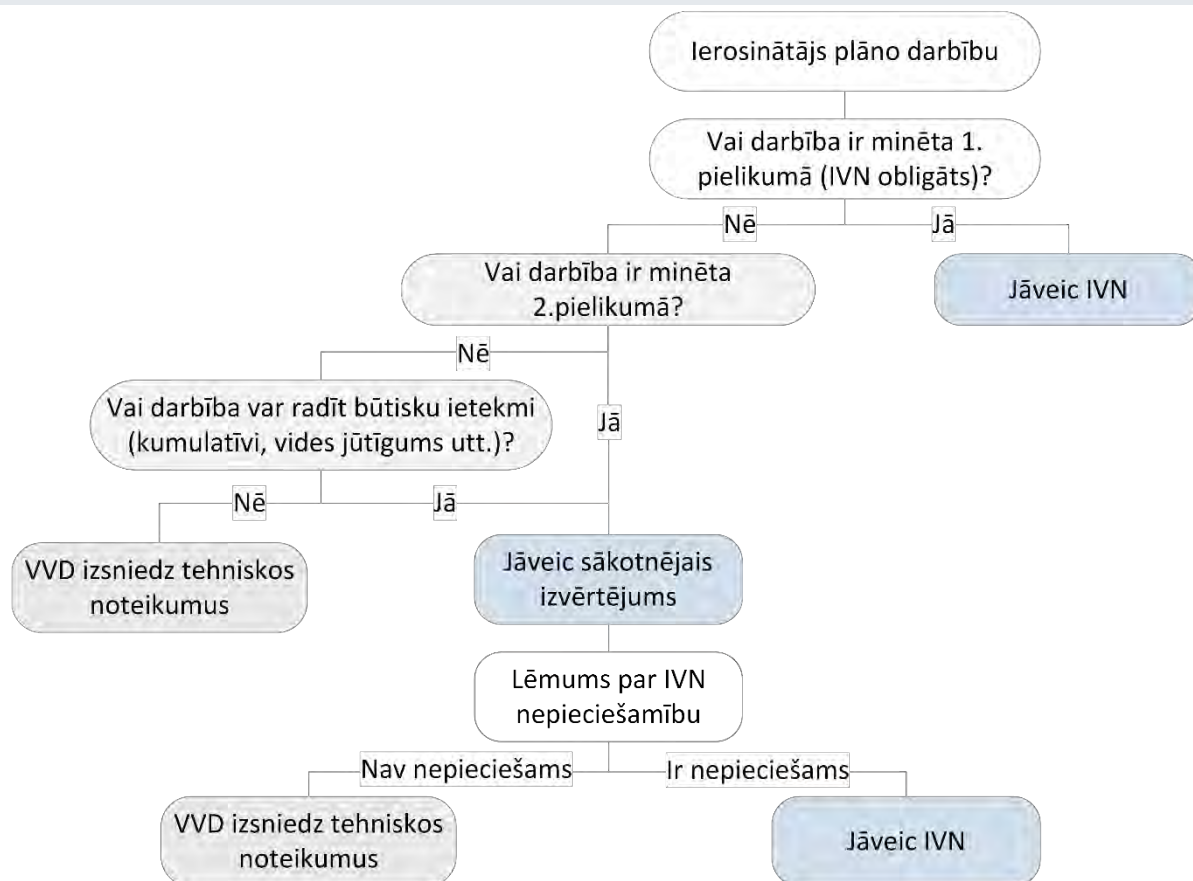
© Valsts vides dienests 2009 - Informācija pēdējo reizi atjaunota 16.12.2025

Praktisks piemērs ierosinātājam:

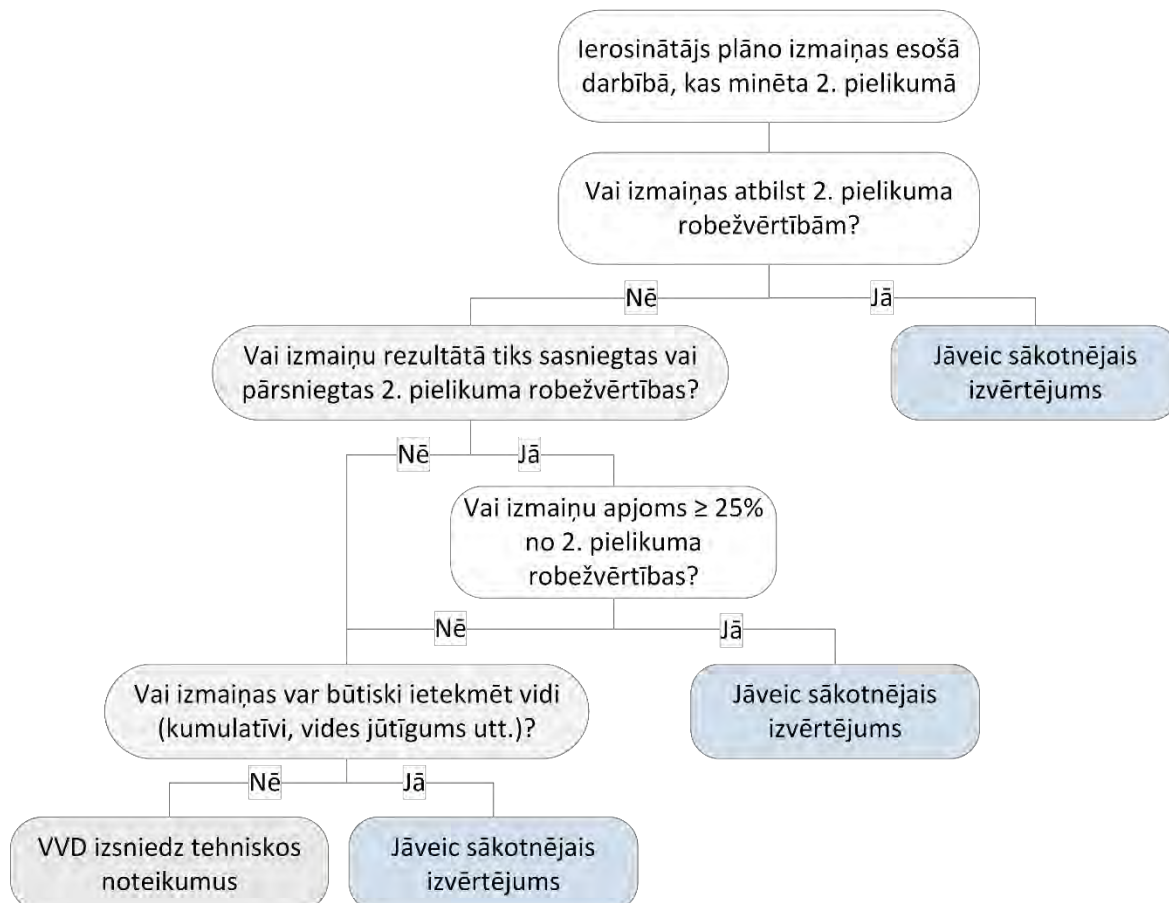
- Ja ierosinātājs vēlas izveidot **rūpnīcu, lai ražotu celulozi no koksnes**, tas ietilpst IVN likuma 1. pielikumā – IVN būs nepieciešams automātiski.
- Ja ierosinātājs vēlas paplašināt **esošu fermu līdz 2500 nobarojamo cūku vietām**, darbība izmaiņu rezultātā sasniegs 2. pielikuma robežvērtību – uz ierosinātāja pieteikuma pamata VVD veiks sākotnējo izvērtējumu un var lemt par pilnas IVN procedūras piemērošanu atkarībā no vietas jutīguma un iespējām mazināt ietekmi.
- Ja ierosinātājs vēlas izveidot **nelielu ražotni rūpnieciskās apbūves teritorijā**, darbība var neietilpt pielikumos un tai nebūs nepieciešams IVN. Taču, ja ražotne atrastos ūdens ņemšanas vietas aizsargjoslā vai blakus Natura 2000 teritorijai, VVD jāvērtē, vai nav nepieciešams veikt sākotnējo izvērtējumu.

Zemāk redzamajās shēmās uzskatāmi attēloti gadījumi, kad nepieciešams veikt sākotnējo izvērtējumu. Ierosinātājam jāatceras, ka sākotnējais izvērtējums var būt nepieciešams ne tikai jaunām darbībām, bet arī izmaiņām esošās darbībās.

Sākotnējā izvērtējuma nepieciešamība, ja tiek plānots uzsākt jaunu darbību



Sākotnējā izvērtējuma nepieciešamība, ja tiek plānotas izmaiņas esošajā darbībā



Kā izmantot ierosinātājam:

1. Izvērtējiet, vai Jūsu paredzētā darbība ir minēta likuma 1. vai 2. pielikumā:
 - a. **Pārbaudiet, vai izmaiņas atbilst vai pārsniedz likuma 1. pielikuma robežvērtības** – ja jā, jāveic IVN.
 - b. Lai uzzinātu, vai Jūsu plānotā darbība pārsniedz likuma 2. pielikuma robežvērtības, **aicinām izmantot pašnovērtējuma rīku “Rīks IVSI nepieciešamības noteikšanai”**, kas pieejams Valsts vides dienesta mājaslapā, sadaļā “Kalkulatori un rīki”.
2. **Ja robežvērtības netiek pārsniegtas**, pārbaudiet:
 - a. Vai izmaiņu apjoms ir **$\geq 50\%$** no attiecīgās robežvērtības 1. pielikuma darbībai? Ja jā, jāveic IVN.
 - b. Vai tas ir **$\geq 25\%$** no 2. pielikuma robežvērtības? Ja jā, jāveic sākotnējais izvērtējums.
3. **Ja neviens iepriekš minētais neattiecas**, izvērtējiet, vai izmaiņām var būt būtiska ietekme uz vidi (ņemot vērā arī vietas jutīgumu, kumulatīvo ietekmi un citus darbībai vai tās īstenošanas vietai specifiskus apstākļus). Ja jā, konsultējieties ar VVD, vai darbībai piemērojams sākotnējais izvērtējums.

2.2. Kritēriji ietekmes būtiskuma noteikšanai

Kritēriji ietekmes būtiskuma noteikšanai ir definēti IVN direktīvas **III pielikumā** un tiek izmantoti visās dalībvalstīs. Tie nosaka, kā kompetentajai iestādei un projekta iesniedzējam jāizvērtē, vai plānotā darbība var radīt būtisku ietekmi uz vidi un vai nepieciešams veikt pilnu IVN, ja darbība nav minēta IVN likuma **1. pielikumā**. Kritēriji ir strukturēti trīs galvenajās grupās ar detalizētiem apakšpunktiem. Latvijas normatīvajos aktos kritēriji pārņemti ar IVN likuma **11. pantu**.

Šāda detalizēta kritēriju sistēma nodrošina, ka izvērtējums nav formāls, bet balstīts uz darbības raksturparametriem, vietas īpatnībām un paredzamajām ietekmēm. Tādējādi “kritēriju pārbaude” kalpo kā filtrs starp maznozīmīgām un potenciāli būtiskām ietekmēm, nodrošinot, ka IVN tiek veikts tikai gadījumos, kad tas tiešām nepieciešams.

Paredzēto darbību raksturojošie faktori (projekta pazīmes)

Šīs grupas rādītāji nepieciešami, lai novērtētu, cik lielā mērā pati darbība raksturojama kā tāda, kas potenciāli var radīt nozīmīgu ietekmi uz vidi, ņemot vērā tās raksturu un resursus, kas nepieciešami tās īstenošanai.

Darbības lielums (apjoms) un tehniskie risinājumi

Jo apjomīgāks un tehniski sarežģītāks projekts, jo lielāka iespējamība, ka tas radīs būtisku ietekmi. Vērtējams kontekstā ar IVN likuma un likuma “Par piesārņojumu” pielikumos norādītajiem robežsliekšņiem noteikta veida darbībām, kā arī līdzīgām darbībām, kas saņēmušas piesārņojošās darbības atļaujas un/vai licences.

Paredzētās darbības un citu darbību savstarpējā un kopējā ietekme (kumulatīvā ietekme)

Bieži vien pats projekts šķiet neliels, bet, vērtējot to kopā ar citiem esošajiem vai plānotajiem projektiem, raksturparametri jau var pārsniegt pieļaujamās robežas (piemēram, jaunbūvējams ceļš noslogotā transporta mezglā).

Dabas resursu izmantošana

Raksturo, cik daudz noteikta veida resursu, piemēram, ūdens, enerģijas vai bioloģisko resursu, būs nepieciešams darbības īstenošanai. Īpaši nozīmīgs šis faktors ir gadījumos, kur noteikta veida darbībā izmantojamie resursi ir ierobežoti.

Atkritumu rašanās

Jāapzina atkritumu veids un aptuvenais apjoms, kas var rasties gan būvniecības, gan ekspluatācijas laikā. Bīstamo vai liela apjoma atkritumu plūsmas parasti uzskatāmas par nozīmīgu risku.

Piesārņojums un traucējumi

Ietver gaisa, ūdens, augsnes piesārņojumu, troksni, vibrācijas, smakas, gaismas vai siltuma emisijas. Svarīgi norādīt, ka pat salīdzinoši nelieli traucējumi var būt būtiski, ja tie notiek jutīgā vietā.

Avāriju vai katastrofu risks

Tiek ņemts vērā gan paša projekta potenciāls izraisīt negadījumus (piemēram, sprādziena iespējamība), gan arī projekta ievainojamība klimata pārmaiņu radīto apdraudējumu dēļ (plūdi, vētras, karstuma viļņi).

Riski cilvēku veselībai

Vērtē, vai darbība var radīt tādu piesārņojumu vai izraisīt negadījumus vai avārijas, kas var ietekmēt iedzīvotāju veselību, piemēram, caur gaisa piesārņojumu, paaugstinātu trokšņa līmeni vai piesārņotu ūdeni.

Paredzētās darbības atrašanās vieta

Šajā grupā tiek analizēts, cik jutīga ir vide, kur projekts paredzēts.

Esošie un atļautie zemes izmantošanas veidi

Jāizvērtē, vai projekts atbilst teritorijas plānojumam un vai tas ir saderīgs ar citiem izmantošanas veidiem teritorijas apkārtnē.

Dabas resursu pieejamība, kvalitāte un atjaunošanās spējas

Piemēram, gruntsūdeņu pieejamība vai augsnes kvalitāte – ja resurss jau šobrīd ir ierobežots vai tam raksturīga zema kvalitāte, projekts var to būtiski ietekmēt.

Dabiskās vides absorbcijas spēja

Ir teritorijas, kas ir ļoti jutīgas pat pret nelielām papildu slodzēm, un tāpēc tām pievēršama īpaša uzmanība, piemēram:

- mitrāji, upju grīvas, piekrastes zona;
- mežu teritorijas;
- īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un mikroliegumi, t.sk. Natura 2000 teritorijas;
- teritorijas, kur jau pārsniegti vides kvalitātes normatīvi (piem., gaisa piesārņojums);
- blīvi apdzīvotas teritorijas;
- ainaviski vērtīgas un kultūrvēsturiskas vietas, kas ir nozīmīgas no vēstures, kultūras vai arheoloģijas viedokļa.

Šādos gadījumos pat mazs projekts var potenciāli radīt būtisku ietekmi.

Iespējamās ietekmes veids un raksturs

Šīs kritēriju grupas mērķis ir raksturot un novērtēt paredzamo ietekmi. Svarīgi norādīt, ka paredzētās darbības varbūtējā būtiskā ietekme jānovērtē saistībā ar kritērijiem, kas norādīti pirmajās divās grupās (Paredzēto darbību raksturojošie faktori un Paredzētās darbības atrašanās vieta), vērtējot ietekmi vai to mijiedarbību uz šādiem faktoriem: sabiedrība un cilvēku veselība, bioloģiskā daudzveidība, zeme, augsne, ūdens, gaiss, klimats, materiālās vērtības, kultūras mantojums un ainava.

Ietekmes mērogs un telpiskais apjoms

Šis aspekts svarīgs tāpēc, ka jo plašāka teritorija vai lielāks iedzīvotāju skaits tiek ietekmēts, jo būtiskāka ir ietekme.

Ietekmes raksturs

Ietekmes raksturs ir kvalitatīvs apraksts vai vērtējums par to, kā tieši ietekme izpaudīsies. Šis apraksts ietver ietekmes būtību, t.sk. norādot, vai tā būs pozitīva vai negatīva, tieša vai netieša. Jāapsver, vai sekas var skart citas dalībvalstis. Ja potenciāli būtiska ietekme var izplatīties ārpus valsts robežām, tiks piemērota IVN likumā noteiktā pārrobežu ietekmes novērtēšanas procedūra. Parasti pārrobežu ietekmes kontekstā uzmanība tiek pievērsta tiem projektiem, kas tiks īstenoti līdz 15 km attālumā no robežas. Bet, ņemot vērā projekta raksturu, šis attālums var mainīties, tai skaitā palielināties.

Intensitāte un kompleksums (sarežģītība)

Ietekmes intensitāte ir mērs tam, cik lielu ietekmi konkrētais projekts vai darbība atstās uz vidi. Vienlaikus jāatceras, ka pat gadījumos, kad viens ietekmes veids nav nozīmīgs, sarežģītas un daudzu faktoru kombinētas ietekmes (piem., troksnis + vibrācijas + gaisa piesārņojums) var pastiprināt kopējo efektu.

Iespējamība (varbūtība)

Jo lielāka iespējamība, ka ietekme notiks, jo lielāka tās nozīme.

Ietekmes paredzamais sākums, ilgums, biežums un atgriezeniskums Kumulatīvās ietekmes

Īslaicīgas un atgriezeniskas sekas ir mazāk nozīmīgas nekā ilglaicīgas un/vai neatgriezeniskas

Šī aspekta kontekstā vērtē, kā viena darbība kopā ar citām darbībām, kam raksturīga līdzīga ietekme, ietekmēs vidi. Pat ja viena darbība šķiet nenozīmīga, kopā ar citām tā var kļūt par būtisku problēmu.

Iespējas mazināt ietekmi

Ja ietekmi var efektīvi mazināt ar projektā paredzētiem risinājumiem vai pasākumiem (piem., trokšņa sienām, filtru sistēmām, aizsargjoslām), tad IVN var nebūt vajadzīgs. Tomēr, ja pēc samazināšanas pasākumiem ietekme joprojām ir būtiska vai saglabājas augsta nenoteiktība, tiek piemērots IVN.

Kā ierosinātājam pašam izmantot kritērijus

Lai saprastu, vai plānotā darbība varētu radīt būtisku ietekmi, ierosinātājam ieteicams soli pa solim pārskatīt visus trīs kritēriju blokus, uzdot sev jautājumus un sniegt atbildes, kas ļaus spriest par plānotās darbības ietekmes būtiskumu.

I Paredzētās darbības raksturojums

- Vai mana darbība ir neliela (piemēram, neliels ražotnes paplašinājums) vai liela mēroga (rūpniecības uzņēmums, intensīvā lopkopība, jauna autoceļa posms)?
- Vai tuvumā atrodas citas līdzīgas ražotnes/darbības?
- Cik daudz dabas resursu tā patērēs? Vai būs būtisks ūdens patēriņš, enerģijas patēriņš vai tiks aizņemtas lielas jaunas zemes platības (“zaļās teritorijas”)?
- Kādi atkritumi tiks radīti? Vai to apjoms vai veids (piemēram, bīstamie atkritumi) rada īpašus riskus?
- Kādas emisijas un traucējumi radīsies? Vai iespējams troksnis, smakas, vibrācijas, gaisa vai ūdens piesārņojums?
- Vai darbība var radīt nozīmīgas avārijas (piemēram, ķīmisko vielu noplūde, plaša vai intensīva ugunsgrēka iespējamība)?
- Vai darbības īstenošanas laikā radītais piesārņojums, trokšņi vai vibrācijas varētu tieši negatīvi ietekmēt apkārtējo iedzīvotāju veselību?

II Paredzētās darbības atrašanās vieta

- Vai paredzētā darbība atbilst pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajiem izmantošanas veidiem attiecīgajā zemes vienībā?
- Vai projekts atrodas jutīgā vidē, piemēram, Natura 2000 teritorijā, tuvu mikroliegumam vai virszemes ūdensobjekta aizsargjoslā?
- Vai apkārtnē dzīvo daudz cilvēku, kurus var ietekmēt troksnis, smakas vai satiksmes pieaugums?
- Vai teritorijā jau ir pārsniegti vides kvalitātes normatīvi (piemēram, gaisa piesārņojums pilsētās)?
- Vai projekts atrodas pie kultūrvēsturiskiem objektiem vai ainaviskās vietās, kur pat nelielas izmaiņas var būt nozīmīgas?
- Vai resursi ir ierobežoti (piemēram, zema dzeramo pazemes ūdeņu pieejamība, darbība tiek paredzēta nacionālas vai vietējas nozīmes lauksaimniecības zemēs)?

III Potenciālās ietekmes raksturs

- Vai ietekme būs īslaicīga (piemēram, tikai būvdarbu laikā) vai ilglaicīga (piemēram, nepārtrauktas emisijas no rūpnīcas)?
- Vai ietekme būs atgriezeniska (piemēram, putekļi, kas pazūd pēc darbu pabeigšanas) vai neatgriezeniska (piemēram, biotopa iznīcināšana)?
- Vai iespējama kumulatīva ietekme ar citiem projektiem apkārtnē (piemēram, vēl viena ferma vietā, kur jau darbojas vairākas)?
- Vai pastāv pārrobežu ietekmes risks (piemēram, upes piesārņojums, kas var skart kaimiņvalsti)?
- Vai paredzamās sekas var būt ļoti nopietnas pat tad, ja to iespējamība ir zema (piemēram, ķīmiskas avārijas gadījumā)?
- Vai iespējams ietekmi mazināt ar tehniskiem risinājumiem (filtri, trokšņu sienas, drošības attālumi)? Ja pēc šiem pasākumiem ietekme joprojām vērtējama kā nozīmīga, tad tā ir būtiska ietekme sākotnējā izvērtējuma kontekstā.

2.3. Ietekmes būtiskums

Ietekmes būtiskuma izvērtēšana ir centrālais elements sākotnējā ietekmes izvērtējuma procesā. Tā mērķis ir noteikt, vai plānotā darbība var radīt tik būtiskas nelabvēlīgas sekas, ka nepieciešams pilns IVN. Uzreiz jānorāda, ka IVN direktīvā nav sniegta “būtiskas negatīvas ietekmes” definīcija. Vispārējā izpratnē jēdziens “būtiska” raksturo to, cik ievērojama vai nozīmīga var būt ietekme. Savukārt “negatīva” nozīmē, ka šī ietekme ir nelabvēlīga vai kaitīga². Jēdziens “būtiska ietekme” nav absolūts – tas ir vērtējams konkrētā gadījuma kontekstā, balstoties gan uz pašas darbības raksturojumu, gan uz apkārtējās vides jutīgumu, kā arī uz iespējamām sekām cilvēkiem, bioloģiskajai daudzveidībai un sabiedrībai kopumā. IVN direktīvas [III pielikumā](#) uzskaitītie kritēriji ir vispārīgi orientieri, kas kalpo par vispārīgu ietvaru negatīvas ietekmes būtiskuma noteikšanai.

Svarīgi uzsvērt, ka ietekmes būtiskums netiek mērīts tikai pēc tā, vai iecere varētu tikt pilnībā noraidīta. Pat ja paredzamās sekas būtu kontrolējamas ar pasākumiem ietekmes samazināšanai un normatīvajiem ierobežojumiem, tās var būt pietiekami nozīmīgas, lai IVN būtu nepieciešams. **Tas nozīmē, ka būtiskuma sliekšnis nav tas pats, kas normatīvajos aktos noteiktais “pieļaujamās ietekmes” vai “tolerances” sliekšnis.**

Praksē būtiskuma noteikšanai izmanto iepriekšējā nodaļā aprakstītos trešās grupas “Iespējamās ietekmes veids un raksturs” kritērijus. Svarīgi norādīt, ka šie kritēriji ir savstarpēji saistīti un vērtējami kopumā.

Eiropas Savienības un citu valstu tiesu prakse parāda, ka gadījumos, kad ietekmes novēršana vai samazināšana iespējama tikai, attiecinot uz darbību īpašus izņēmumus, īstenojot ārkārtēji stingrus pasākumus ietekmes mazināšanai vai kompensējošus pasākumus, šāda ietekme tiek atzīta par būtisku. Tas nozīmē, ka, piemēram, rūpnīcas darbība, kas prasa atkāpes no emisijas robežvērtībām, jau pati par sevi var būt IVN priekšmets.

Pat ja projekts atbilst visām vides aizsardzības prasībām, kas noteiktas citos tiesību aktos, tas nenozīmē, ka tā ietekme uz vidi nevar būt būtiska. IVN likums ir paredzēts, lai izvērtētu, vai projekta radītā ietekme varētu būt kaitīga videi un cilvēku veselībai, pat ja tas atbilst visām ārējos normatīvajos aktos noteiktajām normām. Būtiskums jāvērtē ne tikai, ņemot vērā to, vai darbības radītās emisijas vai traucējumi nepārsniedz noteiktās robežvērtības, bet arī citas iespējamās sekas, ja tās ir grūti paredzēt vai novērtēt sākotnējā izvērtējumā.

Svarīgi ir arī tas, ka projekts var radīt kumulatīvu ietekmi, tas ir, kopā ar citiem līdzīgiem projektiem vai esošajiem vides traucējumiem var izraisīt daudz nopietnākas sekas, nekā vērtējot tikai vienu projektu atsevišķi ([skat. arī 4.2. nodaļu](#)). Turklāt, pat ja projekts formāli

² [Skatīt Komisijas paziņojuma 12.lpp.](#) Komisijas paziņojums par Ietekmes uz vidi novērtējuma direktīvas (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES, kas grozīta ar Direktīvu 2014/52/ES) piemērošanu tās I pielikuma 24. punktā un II pielikuma 13. punkta a) apakšpunktā minēto projektu izmaiņām un paplašināšanai un par galvenajiem saistītajiem jēdzieniem un principiem (2021/C 486/01), C 486/12

atbilst esošajām prasībām, tas var radīt ilgtermiņa sekas, kuras var kļūt pamanāmas tikai pēc ilgāka laika, tāpēc šādas ietekmes ir jāvērtē rūpīgāk.

Tāpat jāņem vērā, ja darbība tuvinās robežsliekšnim, kas nosaka, vai jāveic pilns IVN, tas lielākoties palielina iespējamību, ka projektam tiešām būs nepieciešams šāds novērtējums. Tomēr arī gadījumos, kad projekts ir tuvu šai robežai, tas nenozīmē, ka tas tiek atbrīvots no tālākas vērtēšanas un iestādēm tāpat ir jāpamato pilna IVN nepiemērošana konkrētajā gadījumā.

Ir jāizvērtē arī tas, cik lielā mērā plānotie pasākumi, lai novērstu vai samazinātu iespējamo ietekmi uz vidi vai kaitējumu, faktiski izslēdz šādu ietekmi. Vienlaikus, ja tiek konstatēta būtiska negatīva ietekme, ko iespējams tikai kompensēt, tad par šādu pasākumu īstenošanu drīkst lemt tikai pēc pilnas IVN procedūras veikšanas.

Apkopojot, ietekmes būtiskuma izvērtēšana balstās nevis tikai uz tehnisku normu pārbaudi, bet uz visaptverošu vērtējumu – vai konkrētajā vietā, laikā un projekta kontekstā paredzētās sekas varētu radīt ievērojamu risku videi vai sabiedrībai. Tādēļ katrs gadījums ir individuāli izvērtējams, balstoties uz zinātniskiem pierādījumiem, vides datiem un piesardzības principu³.

Ietekmes būtiskums: kā ierosinātajam saprast, vai ietekme ir nozīmīga

Lai novērtētu, vai projekta ietekme uz vidi ir nozīmīga, ir jāizvērtē vairākas jautājumu grupas, kas palīdz noteikt potenciālo ietekmi. Šie jautājumi palīdz saprast, vai projekta ietekme var radīt būtiskas sekas videi, cilvēku veselībai vai ekosistēmām.

1. Vai būs nozīmīgas izmaiņas vides stāvoklī? Ja projekta ietekme uz vidi ir liela un rada būtiskas izmaiņas, piemēram, ekosistēmu vai ūdens kvalitātes izmaiņas, tas liecina par nozīmīgumu.

2. Vai jaunā darbība būs iedarīga esošajā vidē? Ja darbībai raksturīgi elementi, kas ievērojami izceļas un neatbilst apkārtējai videi, piemēram, ļoti augstas ēkas, vēja elektrostacijas vai lieli rūpnieciski objekti dabiskās ainavas vidē, tas var radīt būtisku vizuālu vai ekoloģisku traucējumu.

3. Vai ietekme būs neraksturīga konkrētajai teritorijai vai īpaši kompleksa? Ja ietekme ir unikāla un līdz šim šāda veida ietekmes konkrētajā teritorijā nav bijušas vai arī iespējamā ietekme ir ļoti kompleksa, piemēram, ietekmē vairākas vides sastāvdaļas vienlaikus, tā vērtējama kā iespējami būtiska.

4. Vai tiks ietekmēta liela teritorija? Ja projekts ietekmēs lielu teritoriju, piemēram, daudzus hektārus vai visu reģionu, tas palielina ietekmes nozīmīgumu.

³ Piesardzības princips - ir pieļaujams ierobežot vai aizliegt darbību vai pasākumu, kurš var ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, bet kura ietekme nav pietiekami izvērtēta vai zinātniski pierādīta, ja aizliegums ir samērīgs līdzeklis, lai nodrošinātu vides vai cilvēku veselības aizsardzību (Vides aizsardzības likums)

5. Vai pastāv iespēja, ka būs pārrobežu ietekme? Ja projekta ietekme varētu šķērsot valsts robežu, ietekmējot citas valstis, tas palielina nepieciešamību izvērtēt ietekmi pilnīgāk.

6. Vai tiks ietekmēti daudzi cilvēki? Ja projekta radītās ietekmes var skart lielu iedzīvotāju skaitu, īpaši apdzīvotās vietās, tas norāda uz potenciāli nozīmīgu ietekmi.

7. Vai tiks ietekmēts liels skaits citu uztvērēju, piemēram, dzīvnieki un augi, uzņēmumi, kultūrvēsturiski objekti? Projekts, kas ietekmē plašu dzīvo organismu vai citu subjektu loku, potenciāli var radīt nozīmīgas sekas.

8. Vai tiks ietekmēti vērtīgi vai reti resursi vai dabas vērtības? Ja projekts ietekmē īpaši aizsargājamās vai reti sastopamas vietas vai dabas vērtības, piemēram, aizsargājamās sugas vai biotopus, tas var būt ļoti nozīmīgi.

9. Vai pastāv risks, ka tiks pārkāpti vides kvalitātes normatīvi? Ja projekta īstenošana var radīt vides kvalitātes normatīvu pārsniegšanu, piemēram, pārsniegumus piesārņojuma robežvērtībās, tas norāda uz būtisku risku videi.

10. Vai pastāv risks, ka tiks ietekmētas aizsargājamās teritorijas vai objekti? Ja projekts apdraud aizsargājamās teritorijas, piemēram, dabas liegumu vai bioloģiski vērtīgas vietas, tas palielina ietekmes būtiskumu.

11. Vai pastāv augsta iespējamība, ka ietekme notiks? Ja ir liela varbūtība, ka projekts radīs negatīvu ietekmi, tas palielina nepieciešamību veikt detalizētāku izvērtējumu.

12. Vai ietekme turpināsies ilgu laiku? Ja ietekme uz vidi ir ilgstoša, piemēram, radot ilgtermiņa kaitējumu ekosistēmām vai riskus cilvēku veselībai, tā vērtējama kā potenciāli nozīmīga.

13. Vai ietekme būs pastāvīga, nevis īslaicīga? Ja projekta radītā ietekme būs pastāvīga un neatgriezeniska, tas palielina tās nozīmīgumu.

14. Vai ietekme būs nepārtraukta, nevis nepastāvīga/periodiska? Ja ietekme būs pastāvīga un regulāra (piemēram, regulārs piesārņojums vai traucējumi), tas norāda uz nozīmīgumu.

15. Ja tā ir nepastāvīga/periodiska, vai tā izpaudīsies bieži, nevis reti? Ja ietekme būs bieža, piemēram, periodiskas trokšņu vai piesārņojuma izmaiņas, tās nozīme pieaugs.

16. Vai ietekme būs neatgriezeniska? Ja sekas ir neatgriezeniskas, piemēram, sugu izzušana vai ekosistēmu bojājumi, tas norāda uz augstu ietekmes nozīmīgumu.

17. Vai būs grūti izvairīties, samazināt, novērst vai kompensēt ietekmi? Ja nav iespējams izvairīties no ietekmes vai ja to ir grūti mazināt vai novērst, tas palielina nepieciešamību veikt pilnu ietekmes uz vidi novērtējumu. Ja jau šajā posmā tiek konstatēts, ka būs nepieciešams kompensēt dabai nodarītos zaudējumus, tad noteikti veicama pilna IVN procedūra.

Izmantojot šos jautājumus, paredzētās darbības ierosinātāji var izvērtēt, vai konkrētais projekts var radīt nozīmīgas sekas videi un vai varētu būt nepieciešams veikt pilnu vides ietekmes novērtējumu. Ja atbildes uz šiem jautājumiem norāda uz iespējamu būtisku ietekmi, tas ir signāls, ka VVD varētu lemt par pilna IVN piemērošanu.

3. Vispārīgās prasības sākotnējā izvērtējuma iesnieguma sagatavošanai

Sākotnējais izvērtējums ir pirmais solis IVN procesā, kurā tiek noteikts, vai plānotajai darbībai nepieciešams pilns ietekmes uz vidi novērtējums. Šajā posmā ierosinātāja sagatavotajam iesniegumam ir izšķiroša nozīme, jo tieši no sniegtās informācijas kvalitātes un pilnīguma būs atkarīgs, cik izsvērti un ātri VVD varēs pieņemt lēmumu, kā arī lēmuma saturs.

Iesnieguma sagatavošanai ir vairāki mērķi:

- nodrošināt VVD ar pietiekamu informāciju, lai dienests varētu izvērtēt, vai darbība var radīt būtisku ietekmi uz vidi;
- sniegt pārskatāmu un strukturētu informāciju par plānotās darbības būtību, resursu izmantošanu, iespējamām emisijām un vietas jutīgumu;
- jau agrīnā posmā identificēt iespējamās problēmas, kas vēlāk varētu sarežģīt tehnisko noteikumu izdošanu un/vai atļauju saņemšanu;
- nodrošināt, ka sabiedrībai un citām iesaistītajām institūcijām ir skaidrs priekšstats par to, kādas sekas darbība var radīt.

Svarīgi uzsvērt, ka sākotnējā izvērtējuma iesniegums nav tik detalizēts kā pilns IVN ziņojums. Tā mērķis nav veikt visaptverošu izpēti, bet gan apkopot pamata informāciju, kas ļauj kvalitatīvi novērtēt riska līmeni un iespējamo ietekmes būtiskumu.

Šis posms ir īpaši nozīmīgs ierosinātājiem, kuri ar IVN procedūru saskaras pirmo reizi. Pareizi sagatavots iesniegums var palīdzēt izvairīties no liekas birokrātijas, samazināt procedūras ilgumu un ļaut precīzāk saprast, kādus papildu pētījumus vai datus būs nepieciešams sniegt turpmāk.

Tādēļ turpmākajās sadaļās detalizēti aprakstīts, kāda informācija jāsniedz par darbību, tās vietu, iespējamo ietekmi un datu avotiem, lai nodrošinātu pilnvērtīgu sākotnējo izvērtējumu un sagatavotu pamatu VVD lēmumam.

3.1. Tvērums un detalizācija

Sākotnējā izvērtējuma iesnieguma tvērums ir atkarīgs no plānotās darbības rakstura un iespējamo ietekmju plašuma. Iesniegumam nav jābūt tik apjomīgam kā pilnam ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumam, taču tajā jāiekļauj pietiekami daudz informācijas, lai Valsts vides dienests varētu pamatoti spriest par ietekmes būtiskumu. Šajā posmā netiek obligāti prasīta

detalizēta izpēte vai apjomīgi pētījumi, bet tiek sagaidīts, ka ierosinātājs varēs sniegt pārskatāmu priekšstatu par savu ieceri un tās nozīmīgākajām ietekmēm uz vidi.

Informācijas līmenis ir jāsalīdzina ar iecerētās darbības mērogu. Nelielas ražotnes gadījumā pietiks ar skaidru projekta aprakstu, shēmu un pamata datiem par emisijām, savukārt lielu infrastruktūras projektu gadījumā nepieciešams detalizētāks pamatojums par zemes izmantošanu, resursu patēriņu un iespējamajiem riskiem. Būtiski ir arī tas, ka iesniegumā jāraksturo esošais vides stāvoklis plānotās darbības vietā – atbilstoši pieejamajai informācijai, piemēram, gaisa kvalitātes līmenis, ūdensobjektu stāvoklis, apkārtējās teritorijas izmantošanas ierobežojumi.

Tvēruma definēšanā ir jāvadās pēc piesardzības principa. Ja ierosinātajam nav pārliecības par to, vai konkrētā informācija ir nozīmīga, labāk to iekļaut iesniegumā. Tas samazinās risku, ka VVD pieprasīs papildu datus un pagarinās procedūru.

3.1.1. Paredzēto darbību raksturojošie faktori

Pirmais solis iesnieguma sagatavošanā ir plānotās darbības apraksts. Tajā jānorāda projekta mērķis, galvenās sastāvdaļas un darbības mērogs. Projekta raksturojumā jāiekļauj informācija par paredzēto zemes platību, ēku vai iekārtu izvietojumu, ražošanas jaudu, plānoto darbības ilgumu un intensitāti.

Svarīgs elements ir arī darbības tehnoloģiskais raksturojums – kādas iekārtas vai procesi tiks izmantoti, kādi būs galvenie ražošanas vai pakalpojuma posmi, kādas palīgdarbības ar to saistītas (piemēram, transporta plūsmas, enerģijas nodrošinājums, atkritumu apsaimniekošana). Vienlaikus ir jāraksturo arī paredzētās emisijas – gaisā, ūdenī, augsnē –, trokšņa un smaku līmenis, vibrācijas, gaismas vai siltuma izstarojums. Tāpat nepieciešams norādīt, kādi atkritumi tiks radīti un kā tie tiks apsaimniekoti.

Praktiskā pieeja šajā posmā ir uzdot sev jautājumu: “Ja es būtu VVD eksperts, vai man ar šo aprakstu pietiktu, lai saprastu, kas tiek plānots un kādas ir galvenās iespējamās ietekmes uz vidi?”. Ja atbilde ir apstiprinoša, informācijas apjoms ir pietiekams.

3.1.2. Vietas jutīgums

Otrs būtisks faktors ir darbības atrašanās vieta. Ne vienmēr lēmuma pieņemšanai izšķirošs ir darbības apjoms, dažkārt daudz svarīgāk ir tas, kur to plānots veikt. Neliela darbība var radīt būtisku ietekmi, ja tā atrodas vides apstākļu ziņā jutīgā vietā.

Vietas jutīguma izvērtējumā jāņem vērā, vai teritorija atrodas tuvu vai pārklājas ar aizsargājamām dabas teritorijām, Natura 2000 tīklu, ūdens ņemšanas vietām, kultūras pieminekļiem, apdzīvotām teritorijām vai zonām, kurās jau ir pārsniegti vides kvalitātes normatīvi (piemēram, gaisa piesārņojuma līmenis pilsētās vai vieta reģistrēta kā piesārņota vai potenciāli piesārņota). Tāpat jānovērtē, vai teritorija ir pakļauta dabas riskiem, piemēram, plūdiem, erozijai vai klimata pārmaiņu radītiem apdraudējumiem.

Šajā posmā ierosinātājam ir lietderīgi izmantot publiski pieejamas datubāzes un kartes: dabas [datu sistēmu “Ozols”](#), Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra informāciju par [gaisa kvalitāti](#) un [ūdensobjektu stāvokli, piesārņoto vietu pārvaldības sistēmu](#), kā arī pašvaldību [teritorijas plānojumus](#). Ja ierosinātājam rodas šaubas, vai vieta ir uzskatāma par jutīgu, ieteicams konsultēties ar VVD.

3.1.3. Ietekmju novērtējums

Kad aprakstīta darbība un tās īstenošanas vieta, nākamais solis ir paredzamo ietekmju izvērtējums. Tas ir pamatots pieņēmums par to, kā darbība var ietekmēt cilvēkus, bioloģisko daudzveidību, resursus un sabiedrību. Vispārīgā gadījumā ietekmju izvērtējums veicams kvalitatīvi, neizmantojot modelēšanu vai lauka izpēti – pietiek ar skaidru pamatojumu, kuras no ietekmēm varētu būt būtiskas un kuras, visticamāk, būs nenozīmīgas. Par gadījumiem un situācijām, kad varētu būt lietderīgi sagatavot padziļinātus vērtējumus, [skat. 4.3. nodaļu](#).

VVD, balstoties uz šo aprakstu, lemj, vai IVN nepieciešams. Ja ierosinātāja sniegtā informācija ir fragmentāra vai nepietiekama, izvērtējums var tikt pagarināts vai iestāde pieprasīs papildu datus. Tāpēc ir izdevīgi jau sākotnēji norādīt plānotos pasākumus ietekmes novēršanai vai samazināšanai, piemēram, trokšņa sienas, filtru sistēmas, notekūdeņu attīrīšanu, zaļās zonas. Tas apliecina, ka ierosinātājs apzinās potenciālās problēmas un gatavs tās risināt. Vienlaikus jānorāda, ka saskaņā ar normatīvo aktu prasībām VVD, izvērtējot darbību, ir jāņem vērā ierosinātāja sniegtā informācija par plānotajiem pasākumiem, bet **VVD nav pienākums izvērtēt, vai ir pieejami citi ierosinātāja neidentificēti risinājumi ietekmju samazināšanai vai novēršanai.**

Pasākumu ietekmes mazināšanai vai novēršanai apzināšana un norādīšana iesniegumā ir svarīga, lai iestāde, izvērtējot sniegto informāciju, varētu pamatoti lemt par pilnas IVN procedūras nepiemērošanu

Svarīgi atcerēties, ka ietekmju izvērtējums ietver gan tiešās, gan netiešās, gan kumulatīvās sekas. Piemēram, ceļa būvniecība ne tikai rada troksni un putekļus būvdarbu laikā, bet arī ilgtermiņā palielina transporta plūsmu un ietekmē gaisa kvalitāti, ainavu un sabiedrības mobilitāti.

Ietekmju vērtējums ietver arī kumulatīvās ietekmes, par ko plašāks skaidrojums sniegts nākamajā nodaļā.

3.2. Kumulatīvās ietekmes

Kumulatīvo ietekmju jēdziens ir viens no tiem elementiem, kas visbiežāk rada neskaidrības, bet vienlaikus tas ir viens no būtiskākajiem IVN procesa posmiem. Atšķirībā no vienkāršas projekta ietekmes vērtēšanas, kas aplūko tikai konkrēto darbību, kumulatīvo ietekmju analīze pieprasa plašāku skatījumu – tā vērtē, kā šī darbība iederas jau esošo un plānoto darbību kopainā. Citiem vārdiem sakot, tiek skatīts, kā “mazās daļiņas” satiekas un veido lielāku, iespējams, daudz nozīmīgāku kopējo ietekmi.

Šādas ietekmes var rasties divējādi. Pirmkārt, tās var būt **telpiskas**, kad vairākas darbības notiek vienā teritorijā un to radītās sekas pārklājas, piemēram, vairākas fermas vienā lauksaimniecības reģionā, kas kopumā palielina smaku emisijas un ietekmē tuvumā esošo apdzīvoto teritoriju. Otrkārt, tās var būt **laika ziņā uzkrājošas**, kad dažādu darbību rezultāti pakāpeniski summējas ilgākā periodā, piemēram, vairāku karjeru darbības rezultātā veidojas ievērojama ainavas transformācija, lai gan katrs karjers atsevišķi šķiet neliels.

Eiropas Komisijas **vadlīnijās par kumulatīvo ietekmju izvērtēšanu** ir norādīts, ka IVN mērķis ir ņemt vērā ne tikai tiešās, bet arī netiešās un mijiedarbības sekas. Tas nozīmē, ka kumulatīvās ietekmes nav izvēles jautājums, bet gan obligāts IVN sastāvdaļas elements, jo tieši tas nodrošina, ka attīstība netiek skatīta atrauti no vides realitātes.

Likumdošana paredz, ka kumulatīvā ietekme jāvērtē gan attiecībā uz **vienāda tipa projektiem**, gan uz **atšķirīgiem projektiem**, ja to ietekmes zonas pārklājas. Tas nozīmē, ka divi lopkopības uzņēmumi, kas atrodas blakus, noteikti radīs kumulatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti un smaku izplatību, bet arī loģistikas centrs un jaunbūvēts ceļa posms, kas ģenerē papildu transporta plūsmu, var kopā radīt būtisku ietekmi uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni. Kumulācija ne vienmēr nozīmē tikai summēšanos – dažkārt tā rada jaunas, sarežģītas sekas, piemēram, trokšņa pieaugums kombinācijā ar vibrācijām un gaisa piesārņojumu var būt daudz nozīmīgāks nekā katra no šīm ietekmēm atsevišķi.

Svarīgi atcerēties, ka kumulatīvās ietekmes nav jāvērtē tikai gadījumos, kad tās rodas vienas ietekmes zonā un uzreiz. Tās var parādīties arī ilgākā laikā – piemēram, ja vairākas karjeru ieguves vietas secīgi maina ainavu, vai ja vairāki atsevišķi projekti pakāpeniski pasliktina ūdensobjekta kvalitāti, līdz tas vairs neatbilst vides standartiem.

Latvijas tiesību akti un prakse arī paredz, ka kumulatīvās ietekmes jāņem vērā, ja starp projektiem pastāv **funkcionāla un ekonomiska saikne**. Tas nozīmē, ka projekti tiek vērtēti kopā, ja tie izmanto kopīgas inženierkomunikācijas, pievedceļus vai resursus, piemēram, vienu un to pašu ūdens ieguves urbumu. Tiesu praksē ir atzīts, ka šāda kopīga infrastruktūra ir pietiekama pazīme, lai vērtētu ietekmi kumulatīvi. Savukārt, ja projekts izmanto tikai vispārpieejamu publisko infrastruktūru, piemēram, pašvaldības centralizēto kanalizācijas sistēmu, tas pats par sevi netiek uzskatīts par pamatu kumulatīvai saiknei.

Svarīgs aspekts ir arī tā sauktais **“pēdējās piles efekts”**. Tas nozīmē, ka jauns projekts var kļūt par izšķirošu faktoru, kas noved pie vides kvalitātes pasliktināšanās līdz kritiskam līmenim. Piemēram, ja noteiktā upju baseinā jau ir problēmas ar barības vielu pārslodzi, pat neliels notekūdeņu apjoms no jauna projekta var kļūt par to “pēdējo pilienu”, kas noved pie normatīvo prasību pārkāpuma. Tieši šādu gadījumu dēļ kumulatīvās ietekmes bieži tiek uzskatītas par vienu no vissvarīgākajiem ietekmes būtiskuma indikatoriem.

Kumulatīvās ietekmes vērtēšana notiek arī tad, ja atsevišķi projekti nepārsniedz IVN likuma 2. pielikumā noteiktos robežsliekšņus, bet kopā sasniedz vai pārsniedz noteiktos kritērijus. Piemēram, vairākas atsevišķas fermas ar dažādu dzīvnieku skaitu var kopā pārsniegt sliekšni, kas noteikts likumā. Šādā gadījumā tiek vērtēts ne tikai katrs projekts atsevišķi, bet arī to kopējā ietekme, un var tikt prasīts IVN.

Institūcijām, izvērtējot kumulatīvās ietekmes, ir tiesības izmantot informāciju no citu iestāžu procedūrām, ekspertu atzinumus un esošās datubāzes. Tas nozīmē, ka ierosinātājam

nevajadzētu palauties uz argumentu, ka viņa darbība ir “par mazu, lai radītu būtisku ietekmi”, jo kompetentā iestāde vērtēs visus pieejamos faktus par apkārtējām darbībām un vidi.

Ierosinātājam, sagatavojot iesniegumu sākotnējam izvērtējumam, ir lietderīgi savlaicīgi noskaidrot, kādi projekti un objekti jau atrodas vai tiek plānoti apkārtnē un kā tie varētu summēties ar viņa darbību.

Savstarpējā un kopējā ietekme jeb kumulatīvās ietekmes ir jāvērtē ar citām **esošām vai akceptētām paredzētajām darbībām**, kas ietekmē vienu un to pašu teritoriju.

Jo labāk ierosinātājs izprot iespējamo kopainu, jo pārliecinošāk viņš var parādīt, ka potenciālās ietekmes ir novēršamas vai kontrolējamas. Tas palīdz ne tikai sagatavot kvalitatīvāku dokumentu, bet arī izvairīties no papildu prasībām un laika kavējumiem no iestādes puses.

Kumulatīvās ietekmes tāpat ir jāuztver nevis kā papildu birokrātiska prasība, bet kā būtisks instruments, kas nodrošina, ka vide netiek pārslogota “pa mazām daļām”. Tieši šī izvērtējuma kvalitāte bieži nosaka, vai projekts var tikt akceptēts bez pilna IVN vai arī iestāde pieprasīs padziļinātu novērtējumu.

Praksē kumulatīvo ietekmju analīze sākas ar ietekmes zonas definēšanu un citu darbību identificēšanu šajā zonā.

Kas ir ietekmes zona?

Ietekmes zona ir tā teritorija vai apkārtnē, kuru faktiski var ietekmēt plānotā darbība. Citiem vārdiem sakot, tā ir “redzesloka” karte, kas parāda, cik tālu sniedzas projekta iespējamās sekas – troksnis, smakas, gaisa piesārņojums, ūdens izmantošana, satiksmes pieaugums, ainavas izmaiņas un citi faktori.

Tas nozīmē, ka ietekmes zona nekad nav tikai pašas plānotās darbības teritorija (piemēram, ceļa braucamā daļa vai rūpnīcas žogs). Tā vienmēr ir plašāka, jo ietekme izplatās – pa gaisu, ūdeni, ar transportu vai vizuāli.

Kā noteikt ietekmes zonu?

Lai to saprastu, ierosinātājam jāuzdod sev vienkāršs jautājums: ***“Kur un kam mana plānotā darbība var radīt sekas ārpus darbības teritorijas?”***.

Piemēram:

- Ja darbība rada troksni, ietekmes zona būs tā teritorija, kur troksnis pārsniedz robežlielumus vai kur tas var traucēt cilvēkiem (piem., 200–500 metru rādiusā no būvlaukuma vai dzīvnieku novietnes).
- Ja rodas smakas, zona būs teritorija, kur šīs smakas cilvēki sajūtīs, un to var noteikt gan pēc pieredzes ar līdzīgiem objektiem, gan izmantojot vienkāršas modelēšanas metodes.

- Ja projekts izmanto ūdeni vai novada notekūdeņus, ietekmes zona būs attiecīgā ūdensobjekta baseins, no kura resursi tiek ņemti vai kur tie nonāk.
- Ja tiek plānota būve ar vizuālu ietekmi (piem., vēja turbīna), ietekmes zona būs teritorija, no kuras turbīnu varēs saskatīt (pat vairāki kilometri).
- Ja darbība rada transporta plūsmu, ietekmes zona būs maršruti, pa kuriem pārvietosies transportlīdzekļi, līdz vietai, kur tie saplūst kopējā ceļu tīklā.

Praktisks padoms ierosinātājam

Nav jāveic sarežģīti pētījumi, lai sākotnējā izvērtējumā norādītu ietekmes zonu. Pietiks, ja:

1. Aprakstīsi savas darbības galvenās sekas (troksnis, smakas, ūdens izmantošana, satiksme utt.).
2. Aprakstīsi vai atzīmēsi kartē teritoriju, kur šīs sekas var izpausties (piem., 300 m ap dzīvnieku novietni smaku dēļ, līdz nākamajam ceļu krustojumam transporta dēļ, līdz tuvākajai upei ūdens novadīšanas dēļ).
3. Paskaidro, kāpēc tieši tāds rādiuss – balstoties uz pieredzi, normatīviem vai loģiku.

Tas varētu būt pietiekami, lai VVD varētu saprast, cik plaši Tava darbība var ietekmēt apkārtni un vai tuvumā nav citi objekti, kas kopā ar Tavu darbību varētu radīt kumulatīvu ietekmi.

3.3. Izmaiņas esošā darbībā

Ne mazāk būtiska IVN sastāvdaļa ir jautājums par izmaiņām jau esošās darbībās. Uzņēmumi laika gaitā modernizē tehnoloģijas, paplašina ražošanu vai maina darbības profilu, un katrā no šiem gadījumiem ir jāsaprot – vai šīs izmaiņas nozīmē arī jaunas vai palielinātas ietekmes uz vidi.

IVN likuma 4. pants nosaka skaidrus kritērijus, kad izmaiņas esošā darbībā prasa IVN (skat. arī 2.1. nodaļu). Šie kritēriji ir gan absolūti, gan relatīvi. Ja izmaiņas sasniedz vai pārsniedz IVN likuma 1. pielikumā minētās robežvērtības, IVN ir obligāts neatkarīgi no citiem apstākļiem. Tāpat pilna IVN procedūra ir obligāta gadījumos, ja izmaiņu apjoms sasniedz vismaz 50 % no 1. pielikuma robežvērtības. Savukārt gadījumos, kad izmaiņu rezultātā tiks sasniegtas vai pārsniegtas IVN likuma **2.pielikumā** minētās robežvērtības un izmaiņu apjoms ir vismaz 25 % no minētās robežvērtības, par pilnas IVN procedūras piemērošanas nepieciešamību tiek lemts sākotnējā izvērtējuma procesā (IVN likums **3.2 pants**). Likumā noteiktās procentuālās robežas kalpo kā skaidri orientieri, kas ļauj objektīvi noteikt, kad izmaiņas vairs nav uzskatāmas par nebūtiskām.

Taču ar skaitļiem vien šeit nepietiek. Likums arī paredz, ka IVN var būt nepieciešams citām izmaiņām darbībās, kuras var būtiski ietekmēt vidi, pat ja likuma pielikumos norādītās robežvērtības netiek sasniegtas. Tas nozīmē, ka jāņem vērā konkrētās vietas jutīgums un kumulatīvā ietekme. Piemēram, ja neliels ražošanas apjoma pieaugums notiek teritorijā, kur gaisa kvalitātes robežvērtības jau tiek pārsniegtas, IVN var tikt prasīts pat tad, ja izmaiņas

formāli ir zem noteiktajiem procentu sliekšņiem. Šādā gadījumā IVN procesa mērķis ir apliecināt, ka izvērtētas visas iespējamās alternatīvas un izmaiņu rezultātā tiek saglabāts līdzvērtīgs vai uzlabots vides aizsardzības līmenis konkrētajā teritorijā.

Eiropas Komisijas skaidrojumos par IVN direktīvas piemērošanu izmaiņām un darbības paplašināšanai īpaši uzsvērts, ka apjoma palielinājums vai izmaiņas tehniskos risinājumos ir jāuzskata par jaunu darbību, ja tās ievērojami palielina vai maina ietekmes raksturu. Tas saskan ar piesardzības principu, kas ir IVN sistēmas pamatā, un nodrošina, ka vide tiek pasargāta ne tikai no jaunu, bet arī no būtiski palielinātu vai izmainītu darbību radītajām sekām.

No ierosinātāja skatpunkta svarīgākais secinājums ir tas, ka izmaiņu izvērtēšana ir jāveic atbildīgi un laikus. Nelielas modernizācijas, kas samazina emisijas un uzlabo vides kvalitāti, netiks pakļautas IVN prasībām. Taču jebkura būtiska jaudas palielināšana, jaunu emisiju veidu ieviešana vai darbības paplašināšana jutīgā teritorijā būs jāvērtē rūpīgi un, iespējams, ar pilnu IVN procedūru. Tas nozīmē, ka vēl pirms investīciju veikšanas ierosinātajam ir lietderīgi pārskatīt savas izmaiņas pēc likumā noteiktajiem kritērijiem un konsultēties ar VVD, lai izvairītos no kavējumiem un neplānotiem papildu izdevumiem.

3.4. Informācijas avoti

Labi sagatavots sākotnējais izvērtējums sākas nevis ar veidlapu aizpildīšanu, bet ar jautājumu: ***uz kādiem faktiem balstās mans apraksts un secinājumi?*** Tāpēc viena no svarīgākajām prasmēm ir spēja atrast un izmantot uzticamus informācijas avotus. Tie nodrošina, ka iesniegumā sniegtais ietekmes apraksts nav tikai pieņēmums, bet ir pamatots ar datiem par konkrēto vietu, tehnoloģiju un vides apstākļiem.

Pirmā informācijas avotu grupa ir normatīvie akti – gan Latvijas, gan Eiropas Savienības līmeņa regulējums. Tie nosaka, kādas ir robežvērtības ir noteiktas gaisam, ūdenim, trokšņiem, kā arī kāda informācija obligāti jāiekļauj sākotnējā izvērtējuma iesniegumā. Praktiski tas nozīmē, ka ierosinātajam, gatavojot iesniegumu, vienmēr jābalstās uz likumu “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, MK noteikumiem Nr. 18 un attiecīgajām ES direktīvām un tehniskajām vadlīnijām. Šie akti palīdz saprast ne tikai procedūru, bet arī to, kādi vides aspekti tiek vērtēti šajā projekta attīstības stadijā.

Nākamais informācijas slānis ir teritorijas plānošanas un ģeotelpiskie dati. Lai korekti aprakstītu konkrēto darbības vietu un tās jutīgumu, operatoram cita starpā ir jāizmanto pašvaldības teritorijas plānojumi, lokālplānojumi vai detālplānojumi, informācija par zemes lietošanas veidiem, īpaši aizsargājamajām teritorijām un Natura 2000 tīkla kartējumu, kā arī informācija par aizsargjoslām vai cita veida teritorijas apgrūtinājumiem. Pamatojoties uz šiem datiem jāraksturo, kāda ir teritorijas pašreizējā izmantošana, vai darbība saskan ar plānotajiem attīstības mērķiem un vai apkārtnē nav vides ziņā īpaši jutīgu objektu – piemēram, aizsargājamu biotopu, sugu atradņu, kultūrvēsturisku vietu vai apdzīvotu vietu, kuras iedzīvotājus varētu skart troksnis, smakas vai citi traucējumi.

Trešais būtiskais avots ir esošie vides kvalitātes dati un monitoringu rezultāti. Tie ir gaisa kvalitātes mērījumi, virszemes un pazemes ūdeņu stāvokļa novērtējumi, trokšņa kartes, augsnes piesārņojuma dati, kā arī informācija par jau esošajām emisijām reģionā. Šī informācija parāda, vai esošā slodze uz vidi ir salīdzinoši zema vai arī otrādi – esošais ietekmes

līmenis jau vērtējams kā kritisks. Tas ir īpaši svarīgi, izvērtējot kumulatīvo ietekmi un “pēdējās pīles efektu”: ja kādā teritorijā robežvērtības jau tiek sasniegtas, arī salīdzinoši nelielas jaunas darbības ietekme tiks vērtēta kā būtiska.

Līdzās oficiālajiem datiem nozīmīga loma ir nozares tehniskajai informācijai un profesionālajai literatūrai. Te minami nozares labāko pieejamo tehnisko paņēmienu⁴ (LPTP) apraksti, emisiju faktoru datubāzes, kā arī zinātniskie pētījumi par līdzīgu objektu ietekmi. Šie avoti palīdz izvēlēties atbilstošas aprēķinu metodes un saprast, kādas ietekmes ir raksturīgas konkrētam darbības veidam vai iekārtai. Tas ir īpaši noderīgi, ja ierosinātājam nav plašas iepriekšējas pieredzes, šādos gadījumos labi izstrādātas nozares vadlīnijas var kalpot kā “padomdevējs”, lai nekā svarīgs netiktu palaists garām. Ja nozares vadlīnijas nav pieejamas, tad vērtīgs informācijas avots var būt arī līdzšinējā prakse – iepriekšējo līdzīgu projektu sākotnējie izvērtējumi, IVN ziņojumi un tiesu prakse. Iepazīstoties ar to, kā iestādes un tiesas ir vērtējušas līdzīgus projektus, iespējams saprast, kuras ietekmes parasti uzskatītas par būtiskām, kādi dati bijuši izšķiroši un kādās situācijās prasīts piemērots pilnu IVN procedūru. Šādas zināšanas sniedz iespēju ierosinātājam kvalitatīvāk un mērķtiecīgāk sagatavot savu iesniegumu.

Visbeidzot, nozīme ir arī konkrētās ieceres izvērtēšanas ietvaros veiktajiem mērījumiem un sākotnējiem modelēšanas rezultātiem (skat. arī 4.3. nodaļu). Šādi dati parāda ne tikai potenciālo risku, bet arī to, ka ierosinātais savlaicīgi domā par ietekmju mazināšanu un ir gatavs uzņemties atbildību. Tas bieži vien ir izšķiroši, lai kompetentā iestāde varētu droši secināt, ka pilna IVN procedūra nav nepieciešama.

Jo kvalitatīvāki un daudzpusīgāki ir izmantotie informācijas avoti, jo drošāk var apgalvot, ka visas būtiskās ietekmes ir apzinātas un lēmums par IVN nepieciešamību būs pamatots gan juridiski, gan profesionāli.

Pieejamā informācija un datu avoti

Normatīvie akti

Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu",

<https://likumi.lv/ta/id/51522>

Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumi

Nr. 18 "Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību",

<https://likumi.lv/ta/id/271684>

Eiropas Savienības Direktīva 2011/92/ES ar grozījumiem 2014/52/ES, [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/LV/legal-content/summary/assessment-of-the-effects-of-projects-on-the-environment-eia.html)

[lex.europa.eu/LV/legal-](https://eur-lex.europa.eu/LV/legal-content/summary/assessment-of-the-effects-of-projects-on-the-environment-eia.html)

[content/summary/assessment-of-the-effects-of-](https://eur-lex.europa.eu/LV/legal-content/summary/assessment-of-the-effects-of-projects-on-the-environment-eia.html)

[projects-on-the-environment-eia.html](https://eur-lex.europa.eu/LV/legal-content/summary/assessment-of-the-effects-of-projects-on-the-environment-eia.html)

⁴ Labākie pieejamie tehniskie paņēmieni ir visefektīvākās un progresīvākās tehnoloģijas un ekspluatācijas metodes, kurus nosakot ņemta vērā konkrēto metožu faktiskā piemērotība, lai novērstu un - gadījumos, kad novēršana ir neiespējama, - samazinātu emisiju un ietekmi uz vidi kopumā, un tie izmantojami, lai noteiktu pamatprincipus emisijas limitu aprēķināšanai.

Atbilstība teritorijas plānojumam	Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grafiskā daļa – pašvaldību mājaslapas un Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma, https://tapis.gov.lv/
Attālums no dzīvojamām un publiskām ēkām	Valsts zemes dienesta tematiskā karte: Ēkas galvenais lietošanas veids. Valsts zemes dienesta tīmekļvietne, https://www.kadastrs.lv/
Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi, paši aizsargājamie biotopi un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes	Dabas datu sistēma OZOLS, https://ozols.gov.lv/pub
Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu noteiktās aizsargjoslas	Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grafiskā daļa – pašvaldību mājaslapas un Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēma, www.kadastrs.lv e-pakalpojums "ATIS dati par savām zemes vienībām"
Kultūras pieminekļi	Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grafiskā daļa un informācijas sistēma "Mantojums", https://karte.mantojums.lv/
Līdzīgas piesārņojošās darbības tuvākajā apkārtnē	Piesārņojošo darbību vietu karte, https://registri.vvd.gov.lv/piesarnojoso-darbibu-vietu-karte/
Rūpniecisko avāriju riska objekti tuvākajā apkārtnē	Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grafiskā daļa un Rūpniecisko avāriju riska objektu reģistrs, https://registri.vvd.gov.lv/rupniecisko-avariju-riska-objekti
Derīgo izrakteņu atradnes tuvākajā apkārtnē	/ Zemes dzīļu informācijas sistēma, https://zdzis.lvqmc.lv/atradnes
Esošais gaisa piesārņojuma līmenis	Valsts gaisa kvalitātes novērojumu tīkla dati, https://videscentrs.lvqmc.lv/lapas/qaisa-kvalitate Teritoriālās zonas siltumapgādes veida izvēlei Rīgā, https://georiqa.eu/ (sadaļā "Vide")
Esošais trokšņa piesārņojuma līmenis	Stratēģiskās trokšņa kartes: ○ Rīgas aglomerācija, https://mvd.riqa.lv/par-mums/darbibas-jomas/vides-parvalde/vides-troksnis/ ○ Nozīmīgākie autoceļi, https://lvceli.lv/celu-tikls/celu-kartes/troksnu-kartes/ ○ Dzelzceļa līnijas, https://www.ldz.lv/lv/troksnis

- Lidosta "Rīga", <https://www.riga-airport.com/lv/troksna-strategiska-karte>

Ūdens kvalitāte	Valsts ūdeņu monitoringa dati, https://videscentrs.lvqmc.lv/lapas/udens-kvalitate
Piesārņotas teritorijas	Valsts Vides dienesta Piesārņoto vietu pārvaldības sistēma, https://pvps.vvd.gov.lv/#/territory/map
Līdzšinējās un nākotnes klimata pārmaiņas	Līdzšinējo un nākotnes klimata pārmaiņu rīks, https://klimats.meteo.lv/klimats_latvija/klimata_riks/

4. Novērtējuma pieejas

4.1. Aprakstošā

Latvijas normatīvais regulējums nosaka, ka sākotnējā izvērtējuma iesniegumam ir jābūt pietiekami detalizētam, lai kompetentā iestāde varētu spriest, vai paredzētā darbība var radīt būtisku ietekmi uz vidi un vai nepieciešams pilns IVN. Prasības iesnieguma saturam noteiktas Noteikumu Nr. 18 II. daļā **"Paredzētās darbības iesniegums un sākotnējais izvērtējums"**. Papildus VVD ir izstrādājis **ieteicamo veidlapu ietekmes sākotnējam izvērtējumam**⁵. Norādes par to, kā labāk aizpildīt šo veidlapu un kas ir nozīmīgākā informācija, kas jāietver aprakstā, sniegtas 1. pielikumā. Noteikumi Nr. 18. paredz, ka ierosinātajam aprakstā jāiekļauj:

- paredzētās darbības būtiskākās **fiziskās un tehniskās pazīmes** (piemēram, izmēri, jauda, resursu patēriņš, darbības ilgums). Tas pilnībā atbilst IVN direktīvas prasībai sniegt projekta **vispārēju aprakstu**, iekļaujot tā raksturu un nozīmīgākās iezīmes;
- informācija par galvenajiem **resursu izmantošanas veidiem un apjomiem** (ūdens, enerģija, augsne, zemes dzīles). Tas atbilst IVN direktīvas punktam par resursu izmantošanu un iespējamo izsīkšanu;
- informācija par **piesārņojuma emisijām, atkritumiem un citiem traucējumiem**, kas var rasties. Arī IVN direktīva paredz, ka jāapraksta galvenie emisiju veidi un to iespējamā ietekme uz vidi, un Latvijas noteikumi šo prasību pārņem, detalizējot, ka jāsniedz dati gan par gaisa un ūdens piesārņojumu, gan trokšņiem, vibrācijām, smakām, atkritumiem, avāriju riskiem un citiem faktoriem;
- informācija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai mikroliegumiem, tai skaitā Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām (Natura 2000). Šīs prasības daļēji nosedz IVN direktīvas prasību sniegt **atrašanās vietas aprakstu un novērtēt vides**

⁵ <https://www.vvd.gov.lv/lv/pakalpojumi/paredzetas-darbibas-ietekmes-uz-vidi-sakotnejais-izvertejums>

jutīgumu. Bez dabas vērtībām, kas tieši minētas MK noteikumu Nr. 18 tekstā, vērtējot ietekmes (skat. nākamo apakšpunktu), svarīgi ir apsvērt arī citus aspektus, piemēram, teritorijas izmantošanu, esošo ūdens un gaisa kvalitāti apkārtnē, trokšņa piesārņojuma līmeni;

- informācija par **darbības iespējamo ietekmi**, ietverot visu iespējamo būtisko ietekmju raksturojumu, ciktāl pieejama informācija par šo ietekmi. Tas tieši saskan ar IVN direktīvas prasību novērtēt ietekmi uz visiem būtiskajiem vides komponentiem un vērsts uz to, lai neviens būtisks aspekts netiktu atstāts ārpus uzmanības. Obligāta ir arī prasība par kumulatīvo ietekmju novērtējumu, kas noteikumu redakcijā izteikta kā prasība novērtēt paredzētās darbības **savstarpējo un kopējo ietekmi** ar citām esošām vai akceptētām paredzētajām darbībām, kas ietekmē vienu un to pašu teritoriju;
- apraksts par **paredzētajiem pasākumiem ietekmju mazināšanai vai novēršanai**. Direktīva skaidri nosaka, ka ierosinātajam ir jāparedz pasākumi ietekmes novēršanai vai samazināšanai, ja tādi nepieciešami. MK noteikumi Nr. 18 šo prasību tieši neietver, bet atspoguļo punktos, kur norādīts uz nepieciešamību sniegt informāciju par notekūdeņu, kā arī atkritumu apsaimniekošanas risinājumiem, piesārņojuma koncentrācijām pirms un pēc attīrīšanas utt.

Šī atbilstība apliecina, ka Latvijas prasības nav papildus birokrātiska slodze, bet gan ES līmeņa normatīvu īstenošana nacionālajā sistēmā. No ierosinātāja skatpunkta tas nozīmē, ka, sagatavojot iesniegumu atbilstoši MK noteikumiem Nr. 18, viņš vienlaikus izpilda arī Eiropas Savienības Direktīvas prasības.

Praktiski tas nozīmē, ka ierosinātajam nav jākoncentrējas uz atšķirībām starp Latvijas un ES normatīvajām prasībām. Daudzos gadījumos pietiek ar rūpīgi izstrādātu aprakstu, kurā vienoti un pārskatāmi atspoguļots projekta fiziskais raksturojums, sagaidāmās ietekmes uz vidi un cilvēkiem, kā arī paredzētie pasākumi, kas ļauj šīs ietekmes samazināt. Ja vien nav nepieciešamas papildu padziļinātas izpētes (**skat. 4.3. nodaļu**), šāda informācija nodrošina iestādei iespēju ātri un caurspīdīgi izvērtēt projekta riskus un pamatot lēmumu par IVN nepieciešamību, izmantojot kritērijus ietekmes būtiskuma noteikšanai.

Praktisks skaidrojums ierosinātajam

Ja šī ir pirmā reize, kad sagatavo iesniegumu, iedomājies to kā vienkāršu “stāstu par savu projektu”. Tev nav jāsniedz informācija līdz pēdējam gramam vai decibelam, bet jāpanāk, lai lasītājam būtu skaidrs:

- ko Tu plāno darīt,
- kā tas var ietekmēt vidi,
- un ko Tu dari, lai šo ietekmi samazinātu.

Piemēram, ja būvēsi nelielu ražotni, apraksti tās izmērus, darba laiku, galvenās darbības, produkcijas apjomu un materiālus, ko izmantosi. Norādi, vai darbībā radīsies putekļi, trokšņi vai atkritumi, un kā tos kontrolēsi – uzstādot filtrus, nodrošinot skaņas izolāciju, slēdzot

līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju. Pievieno arī informāciju par ūdens izmantošanu un notekūdeņiem – ja tos novadīsi centralizētajā kanalizācijā, to arī vienkārši uzraksti.

Tieši šāda pieeja – strukturēta, bet vienkārša – ir tas, ko sagaida iestāde. Tā atspoguļo MK noteikumu Nr. 18 prasības, kas ir pilnībā harmonizētas ar IVN Direktīvas prasībām. Rezultātā Tavs iesniegums būs gan juridiski korekts, gan praktiski saprotams, gan, iespējams, pietiekams, lai VVD varētu pieņemt pamatotu lēmumu. Par iespējām un reizēm, kad nepieciešams sniegt papildu informāciju, lasi nākamajās nodaļās.

4.2. Kritēriju saraksts

Izmantojot **3.1. nodaļā** aprakstīto pieeju, kas balstīta uz VVD rekomendācijām par iesniegumā iekļaujamo informāciju, ierosinātājs būs aprakstījis paredzēto darbību, tās tehniskās īpašības, norises vietu un paredzamās ietekmes uz vidi. Tomēr, lai VVD varētu objektīvi pieņemt lēmumu par IVN nepieciešamību, pamatojoties uz apkopoto informāciju ir jāveic novērtējums, piemērojot IVN likuma **11. pantā** noteiktos kritērijus. Lai pārliecinātos, ka iesniegumā ir ietverta visa nepieciešamā informācija un tā ir pietiekama izvērtējuma veikšanai, rekomendējams iesniegumam pievienot papildu sadaļu, kurā visa sniegtā informācija tiek apkopota un salīdzināta ar kritērijiem, kas noteikti IVN likuma **11. pantā**.

Kāpēc tas ir vajadzīgs? Šī sadaļa kalpo kā kopējais vērtējuma ietvars. Tā palīdz iestādei un arī pašam ierosinātājam ieraudzīt, ne tikai kāda ir darbība un kādas var būt tās ietekmes, bet arī cik lielas, cik ilgstošas un cik nozīmīgas tās var būt. Šajā posmā faktiski notiek solis no apraksta uz analīzi: iepriekš sniegtie fakti tiek izvērtēti pēc vienotiem kritērijiem.

Kritēriji ietekmes būtiskuma novērtēšanai ir aprakstīti **2.2. nodaļā**. Tie ir sadalīti trīs lielās grupās, pēc kurām jāvadās, veicot informācijas analīzi:

- 1. Paredzētās darbības raksturojums** – te vērtē tās apjomu, izmēru, tehnoloģisko sarežģītību, resursu izmantošanu, atkritumu daudzumu, piesārņojuma riskus un iespējamās avārijas. Ierosinātājam tas nozīmē: paskaidro ne tikai kas notiks, bet arī cik intensīvi un cik lielā mērogā.
- 2. Darbības vieta un tās jutīgums** – šajā daļā vērtē, vai darbība notiek vietā, kas ir īpaši jutīga: dabas teritorijas, ūdensobjekti, apdzīvotas vietas, teritorijas, kurās jau pārsniegti vides kvalitātes normatīvi. Ierosinātājam jāizvērtē informācija par apkārtni un jāpaskaidro, kādas teritorijas varētu ietekmēt.
- 3. Ietekmes raksturs** – te tiek analizēts, kādas būs ietekmes: īslaicīgas vai ilglaicīgas, lokālas vai plašākas, atgriezeniskas vai neatgriezeniskas, vai tās summēsies ar citu darbību ietekmēm. Ierosinātājam jāskaidro, vai paredzamās sekas būs nopietnas, vai tās var mazināt un vai ietekmei var būt kumulatīvs efekts.

Lai sagatavotu kopīgo vērtējumu, nav nepieciešams iegūt papildu vai jaunu informāciju. Tā ir iepriekšējās informācijas strukturēta apkopošana, kas:

- ļauj VVD pieņemt pamatotu lēmumu,
- nodrošina, ka ierosinātājs pats ir pārdomājis darbības nozīmi.

Tas nozīmē, ka, lai novērtētu katru no kritērijiem, izmantojama iepriekšējās iesnieguma sadaļās sniegtā informācija. Iesniegumā ietveramās informācijas sasaiste ar kritērijiem ietekmes būtiskuma noteikšanai atspoguļota **2. pielikumā**.

Veicot šo analīzi, ierosinātājs arī pats visātrāk var identificēt gadījumus, kad iesniegumā ietvertā informācija ir nepietiekama, lai izvērtētu kādu konkrētu kritēriju, tādējādi samazinot laiku, kas nepieciešams iestādei iesnieguma vērtēšanai un papildu informācijas pieprasīšanai.

Kā ierosinātājam izmantot 2. pielikuma tabulu

Ja nolem iesniegumam pievienot strukturētu apkopojumu un izvērtējumu, tad šajā sadaļā nav jāparādās jaunai informācijai – tā ir **apkopojuma vieta**, kur visus iepriekšējos iesniegumā sniegtos faktus sakārto pēc šiem kritērijiem. Tā Tu parādi, ka:

- esi identificējis visus piesārņojuma avotus un apzinājis, cik jutīgā teritorijā ir paredzēts veikt darbību;
- sapratis ceļus, pa kuriem ietekme var izplatīties,
- apzinājis iespējamās sekas un paredzējis pasākumus potenciālo ietekmju novēršanai vai samazināšanai.

Tādējādi iestādei ir skaidrs, vai ietekme ir būtiska, un Tev pašam – drošība, ka esi sniedzis visu vajadzīgo informāciju.

4.3. Papildu padziļinātas izpētes

Lai gan ne IVN direktīva, ne IVN likums neparedz, ka sākotnējā izvērtējuma posmā būtu veicami padziļināti novērtējumi, ir gadījumi, kur ir nepieciešams ticams un pārbaudāms pamatojums, ka ietekme **nav būtiska**. Šāda pieeja nodrošina iespēju pieņemt racionālus un pamatotus lēmumus, samazina riskus gan projekta īstenotājam, gan iestādēm, kā arī palīdz izvairīties no IVN procedūras piemērošanas gadījumiem, kad tas varētu nebūt objektīvi nepieciešams, ja konkrētie apstākļi tiktu padziļināti izvērtēti jau šajā procesa posmā. Tas nozīmē, ka lēmums veikt kādas padziļinātas izpētes šajā stadijā, pieņemam vadoties no lietderības un samērīguma apsvērumiem.

Tipiski gadījumi, kad padziļināta izpēte var būt lietderīga

Situācija	Ieteicamais padziļinātais pētījums	Mērķis
Trokšņa piesārņojums (paredzētajai darbībai raksturīgas nozīmīgas trokšņa emisijas vai arī tā tiek plānota teritorijā, kurā ir augsts trokšņa piesārņojuma līmenis)	Trokšņa mērījumi (esošās situācijas novērtējums), trokšņa modelēšana	Parādīt, ka trokšņa līmenis saglabāsies pieļaujamā līmenī, cilvēku veselība netiks apdraudēta
Gaisa piesārņojums vai smaku izplatība (paredzētajai darbībai raksturīgs liels emisiju apjoms vai arī tā tiek plānota teritorijā, kurā ir esošas gaisa kvalitātes problēmas)	Gaisa piesārņojuma modelēšana	Parādīt, ka gaisa piesārņojuma koncentrācija nepārsniegs vides kvalitātes normatīvus
Rūpniecisko avāriju riska izvērtējums (paredzētā darbība ir rūpniecisko avāriju riska objekts vai tiek plānota šāda objekta tiešā tuvumā)	Rūpniecisko avāriju seku un risku izvērtējums	Apliecināt, ka plānotā objekta sagaidāmais riska līmenis nepārsniegs pieņemamu riska līmeni vai būtiski nepalielināsies esoša objekta rūpniecisko avāriju riska līmenis
Biotopu vai sugu jutība (teritorijā aizsargājamas sugas vai darbība plānota Natura 2000 tuvumā)	Biotopu apsekojums, sugu inventarizācija, sugu un biotopu eksperta atzinuma sagatavošana	Pierādīt, ka darbība tos neietekmēs vai iesniegumā iekļautie pasākumi to novērsīs
Ietekme uz ūdens kvalitāti (paredzēta liela apjoma notekūdeņu novadīšana vidē, esošā ūdens kvalitāte zema vai notekūdeņi saturēs īpaši bīstamas ķīmiskās vielas un prioritārās vielas)	Esošās ūdens kvalitātes mērījumi, piesārņojuma sajaukšanās zonas aprēķins	Parādīt, ka notekūdeņi būtiski nepasliktinās esošo ūdens kvalitāti

Situācija	Ieteicamais padziļinātais pētījums	Mērķis
Ietekme uz ainavu (paredzētā darbība būtiski izmaina ainavas raksturu, ir dominējošais elements nozīmīgākās skatu līnijās un/ vai tā plānota teritorijās ar augstu ainavas kvalitāti)	Vizuālās ietekmes modelēšana, vizualizāciju sagatavošana	Apliecināt, ka netiek radīta būtiski nelabvēlīga ietekme uz ainaviski vērtīgām teritorijām.
Kumulatīvā ietekme (vairāki līdzīgi projekti apkaimē)	Kopēju emisiju summēšana, hidroģeoloģiskā modelēšana (karjeri)	Parādīt, ka kopējā ietekme nepārsniedz pieļaujamās robežas, ņemot vērā plānotos pasākumus

Padziļināta izvērtējuma īstenošana sākotnējā posmā nav pienākums, bet ir vērtīgs stratēģisks instruments. Ja Tu vari saprātīgi demonstrēt, ka iespējamā ietekme ir minimāla (ar faktiem), tas bieži noved pie VVD lēmuma – **nav jāveic pilna IVN procedūra**. Tas būtiski samazina gan laiku, gan resursu patēriņu, kas nepieciešams projekta īstenošanai, vienlaikus uzturot izvērtējuma kvalitāti un caurspīdīgumu.

Praktiska norāde ierosinātājam

- Ja Tava darbība ir tālu no cilvēkiem un jutīgām teritorijām → pietiek ar aprakstošu iesniegumu.
- Ja darbība ir tuvu cilvēkiem vai jutīgai videi → ieguldi vairāk resursu un pievieno mērījumu vai modelēšanas datus.
- Ja esi gatavs, ka sabiedrība var iebilst → labāk jau iesnieguma stadijā apliecini, ka riski ir pārvaldīti.

Šāda pieeja ļauj ierosinātājam savlaicīgi sagatavot nepieciešamos argumentus ar relatīvi mazu ieguldījumu, salīdzinot ar to, cik laiktīlpilna un dārga būtu pilna IVN procedūra.

1. pielikums

Iesniegums ietekmes sākotnējam izvērtējumam (izmantota VVD mājaslapā publicētā [iesnieguma veidlapa](#)⁶⁾)

(skaidrojums, izmantojot cēloņu – sekas (*avots – ietekmes ceļš – sekas*) analīzes principu)

1. Ierosinātāja vārds, uzvārds, personas kods (juridiskajai personai – nosaukums un reģistrācijas numurs, juridiskā adrese, publiskajai personai vai tās iestādei – nosaukums, adrese, fiziskai personai – deklarētās dzīvesvietas adrese vai dzīvesvietas adrese, kurā tā ir sasniedzama), tālruna numurs un elektroniskā pasta adrese	1.–3. sadaļas: identifikācija un darbības nosaukums Šajās sadaļās jāparāda, kas ir darbības ierosinātājs un kas tieši ir plānotā darbība. Lai gan formāli tas ir juridisks un administratīvs ieraksts, šeit ierosinātājam ir svarīgi norādīt darbības nosaukumu tā, lai jau pēc nosaukuma var saprast būtību – vai tā ir “jauna biogāzes stacija”, “esošās fermas paplašināšana” vai “noliktavas pārbūve”. Tas nodrošina, ka sākotnējais izvērtējums ir sasaistīts ar konkrētu <i>avotu</i> – paredzēto darbību.
2. Ierosinātāja kontaktadrese (adrese un tālruna numurs), juridiskai personai arī rekvizīti	
3. Paredzētās darbības (objekta) nosaukums	
4. Informācija par paredzētās darbības fizisko pazīmju aprakstu, t.sk. informācija par apjomu, darbības sagatavošanu pirms paredzētās darbības uzsākšanas, nojaukšanas darbiem un to risinājumiem (ja paredzētā darbība tādus ietver), izmantojamo tehnoloģiju veidiem, nepieciešamajiem infrastruktūras objektiem (piem., pievedceļš, autostāvvietas, žogi, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, ūdensapgāde, artēziskie urbumi, palīgēkas, labiekārtošana)	Šīs sadaļas izpilda prasību sniegt vispārēju projekta aprakstu. Ierosinātājam te jāapraksta: • darbības mērogs (platība, jauda, kapacitāte), • tehnoloģiskie risinājumi (iekārtu veidi), • nepieciešamā infrastruktūra (piem., pievedceļi, urbumi, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas), • teritorijas sagatavošanas vai esošo būvju nojaukšanas darbi, • ja tā ir izmaiņa esošajā darbībā – esošās darbības apjomi, izmantotās izejvielas, emisijas, atkritumi.
5. Informācija par paredzētās darbības iespējamām norises vietām (norāda adreses un, ja iespējams, zemes vienību kadastra	

⁶⁾ <https://www.vvd.gov.lv/lv/atskaisu-iesniegumu-un-veidlapu-formas>

apzīmējumus) un to raksturojumu, ņemot vērā norises vietu un tās iespējami ietekmētās teritorijas vides stāvokli un jutīgumu	Cēloņu-seku modelī tādējādi tiek identificēts <i>avots</i> – proti, sniegta informācija par tām darbības pazīmēm, kas radīs potenciālo ietekmi (iekārtas, procesi).
6. Ja paredzētā darbība ir izmaiņas esošajā darbībā, – esošās darbības raksturojumu, ietverot informāciju par tās apjomiem, tehnoloģiskajiem risinājumiem, galvenajām izejvielām un to uzglabāšanu, dabas resursu izmantošanu, emisijām, notekūdeņiem un atkritumu rašanos	
7. Attālums līdz tuvākai apdzīvotai vietai	Šie dati palīdz izvērtēt, cik liela iedzīvotāju grupa var tikt pakļauta ietekmei (piemēram, troksnim, smakām, putekļiem). Ja darbība ir sezonāla, ietekme būs īslaicīga; ja nepārtraukta – tā kļūst par pastāvīgu slodzi. Tas ļauj saprast, cik tālu ietekme/sekas var izpausties un kas šāda ietekmei var būt pakļauti.
8. Informācija par paredzēto darbību, t.sk., darbības raksturs (sezonāls (periodiskums) vai nepārtraukts)	
9. Iekārtas tehniskais apraksts (parametri (piem., platība...), jauda, ražotājfirma, izgatavošanas gads...)*	Būtiski raksturot darbības apjomu, izmēru un tehnoloģisko sarežģītību. Šī informācija nepieciešama, lai atbilstoši prasībām būtu iespējams noskaidrot ne tikai to, kas notiks, bet arī kāds ir darbības apjoms un mērogs. Cēloņu-seku modelī tādējādi tiek raksturots avots – proti, sniegta informācija par tām darbības pazīmēm, kas var radīt būtisku ietekmi.
10. Īss tehnoloģijas apraksts (pilno aprakstu un tehnoloģiskās shēmas pievienot pielikumā)*	
11. Ķīmiskās vielas, ķīmiskie produkti un citi materiāli, ko izmanto ražošanas procesā kā izejmateriālus vai palīgmateriālus un kuri nav klasificēti kā bīstami**	Šīs sadaļas izpilda prasību sniegt informāciju par izmantotajām izejvielām un ķīmiskajām vielām, kā arī par iespējamiem bīstamiem starpproduktiem un gala produktiem. Ierosinātajam svarīgi ne tikai uzskaitīt vielas, bet arī norādīt: • kādā procesā tās tiek lietotas (avots), • kā tās tiek uzglabātas (vai iespējams noplūdes), • kādas sekas var būt cilvēkiem vai videi (piemēram, piesārņoti gruntsūdeņi vai ietekme uz cilvēku veselību).
12. Bīstamās ķīmiskās vielas un ķīmiskie produkti, kas izmantoti ražošanā kā izejmateriāli, palīgmateriāli vai veidojas starpproduktos vai gala produktos***	
13. Produkcija un tās daudzums (gadā)	Papildina 9. un 10. punktu.
14. Dabas resursu ieguve un izmantošana (norādīt veidu un apjomu diennaktī, sezonā, gadā)****	Šīs sadaļas sniedz faktisko informāciju par to, kā darbība var mijiedarboties ar vides komponentiem: • Ūdens: patēriņš, avoti, notekūdeņu daudzums un kvalitāte.
15. Ūdensapgādes risinājums. Ūdens ieguves avots/veids:	

• esošs (pievieno dokumentāciju par urbumu/ņemšanas vietu, kas iezīmēta robežu plānā, urbuma pase, aizsargjoslu aprēķins,) • plānots	• Gaiss: emisiju veidi un daudzumi, smakas. • Augsne: aizņemtā platība, piesārņojuma risks. • Energija: siltumapgādes risinājumi, kurināmā veidi. • Atkritumi: daudzumi, apsaimniekošanas risinājumi, bīstamie atkritumi.
16. Plānotais notekūdeņu (sadzīves, ražošanas, lietus) daudzums (m^3 diennaktī, mēnesī vai gadā). Norāda, vai ir/nav notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, (ja nav, tad kur tiks nodoti). Kā arī: • Plānoto notekūdeņu attīrīšanas vai uzkrāšanas veidu; • Piesārņojošās vielas notekūdeņos pirms attīrīšanas; • Piesārņojošās vielas notekūdeņos pēc attīrīšanas; • Attīrīto notekūdeņu izplūdes vietu.	Tieši šeit tiek identificēti iespējamie ietekmes ceļi – piemēram, emisijas gaisā izklidēsies, izmainot piesārņojuma koncentrāciju vidē, notekūdeņi nonāks ūdenstilpēs, atkritumi var radīt piesārņojumu, ja tie netiek kontrolēti.
17. Siltumapgādes risinājums. Sadedzināšanas (apkures) iekārta, tās jauda (MGW vai kW) (esoša iekārta vai jauna). Paredzamā kurināmā veids un daudzums, tā uzglabāšana.	
18. Piesārņojošo vielu emisijas gaisā (tehnoloģiskajām iekārtām – vielas, daudzumi)	
19. Smakas (ražošanas objektos, intensīvās lauksaimniecības objekti)	
20. Piesārņojošo vielu emisija augsnē (aizpilda ražošanas objektos, saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 25.oktobra noteikumiem Nr.804 „Noteikumi par augsnes un grunts kvalitātes normatīviem”)	
21. Atkritumi. Paredzamā atkritumu apsaimniekošana, t.sk.: • Blakusprodukti, t.sk., kūtsmēsli; • Izlietotais iepakojums (veids, daudzums, apsaimniekošana); • Bīstamo atkritumu apsaimniekošana (saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu un Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumiem Nr.302 „Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus”)	
22. Fizikālās ietekmes (piemēram, elektromagnētiskais starojums, vibrācija, <u>troksnis</u>)	

23. Apkārtējās ūdenstilpes (ūdensteces (norādīt attālumu līdz tām), ietekme uz zivju resursiem, ietekme un gruntsūdeņu līmeni, plūdu iespējamība (nepieciešamības gadījumā pievienot izziņu no LVGMC)	Šīs sadaļas ļauj sasaistīt ietekmes avotu ar konkrētām mērķa grupām – sugām, biotopiem, kultūrvēsturiskiem objektiem. Tā piemēram: • ja darbība ietekmē ūdenstilpi, mērķis ir zivju resursi vai ekosistēmas; • ja projekts ir Natura 2000 teritorijas tuvumā, mērķis ir aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšana. • Šajos punktos sniegtā informācija vērtējama līdz ar 7. punktā sniegto informāciju par citu mērķa grupu – cilvēkiem.
24. Paredzamā ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, īpaši aizsargājamām sugām, īpaši aizsargājamiem biotopiem un mikroliegumiem • Objekts atrodas jutīgā dabas teritorijā (norādīt); • Ja neatrodas, norādīt attālumu (km) līdz: - o Īpaši aizsargājamām dabas teritorijām; - o <i>Natura 2000</i> teritorijām; - o Mikroliegumiem; - o Īpaši aizsargājamām sugām; - o Īpaši aizsargājamiem biotopiem; Atrodas/neatrodas (ja neatrodas, norādīt attālumu (km) līdz) vēsturiski, arheoloģiski un kultūrvēsturiski nozīmīgā vietā.	
25. Atbilstība teritoriālpārveidojumam (zemes izmantošanas mērķis): • Darbība atbilst attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumam vai lokālpārveidojumam. Pievieno pašvaldības izziņu (rekomendējams) • Ja darbība neatbilst attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumam vai lokālpārveidojumam, pievieno pašvaldības izziņu vai lēmumu par nepieciešamo teritorijas plānojuma grozījumu vai lokālpārveidojuma izstrādes uzsākšanu (rekomendējams)	Ar šo informāciju tiek parādīts, kā darbība iederas kopējā plānošanas ietvarā. Tas palīdz noteikt, vai darbība jau pēc būtības nav pretrunā ar teritorijas izmantošanas mērķiem (piemēram, rūpnieciska darbība dzīvojamā zonā), kā arī ļauj savlaicīgi izvērtēt riskus, kas saistīti ar kumulatīvo ietekmi.
26. Transformējamās zemes platība un iepriekšējais zemes lietošanas veids	
27. Paredzētās darbības ietekmes uz vidi apraksts, ietverot visu iespējamo būtisko ietekmju raksturojumu, ciktāl pieejama informācija par šo ietekmi, ko izraisa: • emisiju, atkritumu un blakusproduktu rašanās;	Šī sadaļa ir iepriekš sniegtās informācijas izvērtējums ietekmes uz vidi kontekstā, kur ierosinātajam jāapvieno visa sniegtā informācija un jāskaidro: • kādas būtiskākās ietekmes ir paredzamas,

- dabas resursu (īpaši augsnes, zemes platību, ūdens un bioloģiskās daudzveidības) izmantošana; - savstarpējā un kopējā ietekme ar citām esošām vai akceptētām paredzētajām darbībām, kas ietekmē vienu un to pašu teritoriju.	- kādi pasākumi ietekmes novēršanai un/vai samazināšanai ir paredzēti, - kā un cik lielā mērā šie plānotie pasākumi samazinās paredzamās sekas.
28. Apraksts ar plānotiem pasākumiem, kas paredzēti, lai nepieļautu vai novērstu apstākļus, kuri varētu radīt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz vidi.	Tieši šajā sadaļā ierosinātajam ir jāveic pilna cēloņu – seku analīze, kur tiek identificēti nozīmīgākie avoti, aprakstīts ietekmes ceļš un iespējamās sekas līdz ar mērķa grupu. Kas būtiski, papildus jānorāda, vai un kā sagaidāmo ietekmi paredzēts novērst, samazināt un/ vai kontrolēt. Tāpat šajā sadaļā sniedzama informācija par kumulatīvajām ietekmēm, kas ir viens no būtiskākajiem apsvērumiem, lai lemtu par pilnas IVN procedūras piemērošanu (skat. arī 3.2. sadaļu).
29. Ja darbība paredzēta LR iekšējos ūdeņos, teritoriālajā jūrā vai ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā: - elipsoidālās (ģeogrāfiskās) koordinātas 1984.gada Pasaules Ģeodēziskajā sistēmā (WGS 84) (darbībām LR teritoriālajā jūrā, ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā); - plaknes koordinātas Latvijas koordinātu sistēmā LKS-92 TM (darbībām LR iekšējos ūdeņos).	Noslēgumā iesniegumam jāpievieno visi dokumenti, kas apliecina iepriekš aprakstīto: plānojuma izziņas, zemes īpašumtiesību dokumenti, kartes, tehnoloģiskās shēmas, drošības datu lapas utt. Tas nodrošina, ka iestāde var pārbaudīt ierosinātāja sniegto informāciju un objektīvi izvērtēt ietekmi.
30. Iesniegumam pievienoti šādi dokumenti: - Zemes robežu plāna kopija, kurā attēlota darbības norises vieta; - Teritorijas karte (mērogs vismaz 1:10000); - Zemes īpašuma apliecinājošu dokumentu kopijas; (zemes grāmata, nomas līgums, u.c.); - Ražošanas pilna tehnoloģiskā procesa (cikla) apraksts un tehnoloģiskās shēmas; - Drošības datu lapas ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem; - Ekspertu atzinumi.	

Piezīmes

** Aizpilda, ja plānota jaunas ražošanas uzsākšanas*

*** Informāciju sniedz aizpildot šādu tabulu:*

Nr.p.k. vai kods	ķīmiskā viela vai maisījums (vai to grupas)	ķīmiskās vielas vai maisījuma veids (1)	Izmantošanas veids	Uzglabājamais daudzums (tonnas), uzglabāšanas veids(2)	Izmantotais daudzums gadā (tonnas)

Piezīmes.

⁽¹⁾ Izejmateriālu vai palīgmateriālu veidi: metāls, koks, plastmasa, māls, smilts, naftas produkti, organiskās vielas, neorganiskās vielas, augļi, dārzeņi, dzīvnieki, krāsas, kurās gaistošie organiskie savienojumi (turpmāk – GOS) ir mazāk nekā 5 %, mazgāšanas līdzekļi, filtru materiāli.

⁽²⁾ Uzglabāšana: mucās, tvertnēs, zem zemes, ārpus telpām, iekšējās un citās vietās.

Maksimālais un vidējais daudzums, kas tiek uzglabāts.

**** Informāciju sniedz aizpildot šādu tabulu:*

Nr. p.k. vai kods	ķīmiskā viela vai maisījums (1) (vai to grupas)	Ķīmiskās vielas vai maisījuma veids(2)	Izmantošanas veids	CAS numurs(3)	Bīstamības klase(4)	Bīstamības apzīmējums (H kods)	Bīstamības piktogramma	drošības prasību apzīmējums (P kods) (5)	Max. uzglabātais daudzums (t), uzglabāšanas veids (6)	Izmantotais daudzums (tonnas/gadā)

Piezīmes:

⁽¹⁾ Ķīmiskās vielas uzskatāmas par bīstamām, ja tās saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra Regulas Nr. [1272/2008](#) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas [67/548/EEK](#) un [1999/45/EK](#) un groza Regulu (EK) Nr. [1907/2006](#) klasificējamās kādā no šajā regulā uzskaitītajām bīstamības klasēm.

⁽²⁾ Izejmateriālu veids: naftas produkti, darvas produkti, neorganiskie savienojumi, organiskie savienojumi, krāsas ar vairāk nekā 5 % GOS saturu un citi.

⁽³⁾ CAS numurs – vielu indekss ķīmijas referatīvajā žurnālā (*Chemical Abstracts*).

⁽⁴⁾ Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regulai (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006.

⁽⁵⁾ Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regulai (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006.

⁽⁶⁾ Uzglabāšana mucās, tvertnēs (norāda tvertnes veidu), zem zemes, ārpus telpām, iekštelpās un citur.

Pielikumā pievienot drošības datu lapas (DDL)!

**** **Informāciju sniedz aizpildot šādu tabulu:**

Veids	Apjoms, m ³		
	diennaktī	sezonā	gadā
<i>Plānotais ūdens patēriņš</i>			

2. pielikums

Iesniegumā ietveramās informācijas sasaiste ar kritērijiem ietekmes būtiskuma noteikšanai

Kritēriji ietekmes būtiskuma noteikšanai (IVN likuma 11. pants)	Paredzētās darbības iesniegumā ietveramā informācija (MK Noteikumu Nr. 18 II nodaļa)	Attiecīgā punkta numurs
Paredzēto darbību raksturojošie faktori		
Apjoms un tehniskie risinājumi	paredzētās darbības fizisko pazīmju aprakstu, tai skaitā informāciju par apjomu, darbības norises vietas sagatavošanu pirms paredzētās darbības uzsākšanas, nojaukšanas darbiem un to risinājumiem (ja paredzētā darbība tāds ietver), izmantojamo tehnoloģiju veidiem, nepieciešamajiem infrastruktūras objektiem	2.3.1.
	ja paredzētā darbība ir izmaiņas esošajā darbībā, – esošās darbības raksturojumu, ietverot informāciju par tās apjomu, tehnoloģiskajiem risinājumiem, galvenajām izejvielām un to uzglabāšanu, dabas resursu izmantošanu, emisijām, notekūdeņiem un atkritumu rašanos	2.4
	galvenās izejvielas un to daudzums gadā vai plānotie būvmateriāli (attiecībā uz ceļa, dzelzceļa līnijas un lidostas būvniecību) un to daudzums objekta būvniecībai (norāda visas bīstamās ķīmiskās vielas un maisījumus, kā arī pārējās izejvielas, kuru patēriņš pārsniedz 100 kg gadā);	2.5.2.
	produkcija un tās daudzums (gadā)	2.5.3.
Paredzētās darbības un citu darbību savstarpējā un kopējā ietekme	savstarpējā un kopējā ietekme ar citām esošām vai akceptētām paredzētajām darbībām, kas ietekmē vienu un to pašu teritoriju	2.10.3.
Augsne, zemes dzīles (izmantošana un piesārņojums)	dabas resursu ieguve un izmantošana (norāda veidu un apjomu, piemēram, plānotais ūdens patēriņš kubikmetros diennaktī, mēnesī, gadā) un to pārveidošana, tai skaitā pārveidojamās zemes platības	2.5.1.
	piesārņojošo vielu emisija augsnē (piesārņojošās vielas un to koncentrācija)	2.5.7.
Ūdens (izmantošana un piesārņojums)	dabas resursu ieguve un izmantošana (norāda veidu un apjomu, piemēram, plānotais ūdens patēriņš kubikmetros diennaktī, mēnesī, gadā) un to pārveidošana, tai skaitā pārveidojamās zemes platības	2.5.1.

	ūdensapgādes risinājums, ūdens ieguves avots (esošs vai plānots), izmantojamā ūdens ieguves avota nodrošinājums ar ūdens resursiem (virszemes vai pazemes ūdens)	2.5.4.
	plānotais notekūdeņu daudzums (kubikmetri diennaktī, mēnesī, gadā), notekūdeņu apsaimniekošanas risinājums	2.5.5.
	piesārņojošo vielu emisija ūdenī (piesārņojošās vielas notekūdeņos, to koncentrācija pirms un pēc attīrīšanas, notekūdeņu izplūdes vieta)	2.5.7.
Bioloģiskā daudzveidība (izmantošana)	dabas resursu ieguve un izmantošana (norāda veidu un apjomu, piemēram, plānotais ūdens patēriņš kubikmetros diennaktī, mēnesī, gadā) un to pārveidošana, tai skaitā pārveidojamās zemes platības	2.5.1.
Gaiss (t.sk. smakas) (piesārņojums un traucējumi)	siltumapgādes risinājums, sadedzināšanas iekārtai – plānotais kurināmais, tā daudzums un iekārtas jauda	2.5.6.
	piesārņojošo vielu emisija gaisā, smakas	2.5.7.
Troksnis, fizikālās ietekmes (piesārņojums)	fizikālo ietekmi (piemēram, elektromagnētiskais starojums, vibrācija, troksnis)	2.6.
Atkritumi	tehnoloģisko procesu atkritumi (arī bīstamie atkritumi), blakusprodukti un paredzētā atkritumu apsaimniekošana	2.5.8.
Avāriju risks	galvenās izejvielas un to daudzums gadā vai plānotie būvmateriāli (attiecībā uz ceļa, dzelzceļa līnijas un lidostas būvniecību) un to daudzums objekta būvniecībai (norāda visas bīstamās ķīmiskās vielas un maisījumus, kā arī pārējās izejvielas, kuru patēriņš pārsniedz 100 kg gadā);	2.5.2.
Klimatiskie faktori	siltumapgādes risinājums	2.5.6.
	informāciju par iespējām pielāgot paredzētās darbības tehnoloģisko risinājumu oglekļa dioksīda uztveršanai, ja paredzēta tādas sadedzināšanas iekārtas būvniecība, kuras elektroenerģijas ražošanas jauda ir 300 MW vai lielāka;	2.7.
Cilvēku veselības riski (aplūkojami tikai saistībā ar vides jomām, piemēram, gaisa vai ūdens piesārņojumu)	piesārņojošo vielu emisija gaisā, ūdenī (piesārņojošās vielas notekūdeņos, to koncentrācija pirms un pēc attīrīšanas, notekūdeņu izplūdes vieta) un augsnē (piesārņojošās vielas un to koncentrācija), smakas;	2.5.7.
Paredzētās darbības vieta un šīs vietas ģeogrāfiskās īpatnības		
Teritorijas izmantošanas veids un funkcionālais zonējums	(MK noteikumi Nr. 18 tieši neparedz šādas informācijas sniegšanu)	
Bioloģiskā daudzveidība un teritorijas, kuras ir	informāciju par paredzētās darbības iespējamām norises vietām (norāda adreses un, ja iespējams, zemes vienību kadastra apzīmējumus) un to raksturojumu, ņemot vērā	2.3.2.

nozīmīgas vai jutīgas ekoloģisku apsvērumu (esošais stāvoklis)	norises vietu un tās iespējami ietekmētās teritorijas vides stāvokli un jutīgumu	
	informāciju par to, vai paredzētās darbības iespējamā norises vieta atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā vai mikroliegumā, tai skaitā Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorijā (Natura 2000)	2.8.
Augsne, zemes dzīles (esošais stāvoklis)	informāciju par paredzētās darbības iespējamām norises vietām (norāda adreses un, ja iespējams, zemes vienību kadastra apzīmējumus) un to raksturojumu, ņemot vērā norises vietu un tās iespējami ietekmētās teritorijas vides stāvokli un jutīgumu	2.3.2.
Ūdens (esošais stāvoklis)	informāciju par paredzētās darbības iespējamām norises vietām (norāda adreses un, ja iespējams, zemes vienību kadastra apzīmējumus) un to raksturojumu, ņemot vērā norises vietu un tās iespējami ietekmētās teritorijas vides stāvokli un jutīgumu	2.3.2.
Gaiss (t.sk. smakas) (esošais stāvoklis)	informāciju par paredzētās darbības iespējamām norises vietām (norāda adreses un, ja iespējams, zemes vienību kadastra apzīmējumus) un to raksturojumu, ņemot vērā norises vietu un tās iespējami ietekmētās teritorijas vides stāvokli un jutīgumu	2.3.2.
Troksnis (esošais stāvoklis)	informāciju par paredzētās darbības iespējamām norises vietām (norāda adreses un, ja iespējams, zemes vienību kadastra apzīmējumus) un to raksturojumu, ņemot vērā norises vietu un tās iespējami ietekmētās teritorijas vides stāvokli un jutīgumu	2.3.2.
Blīvi apdzīvotas teritorijas	informāciju par paredzētās darbības iespējamām norises vietām (norāda adreses un, ja iespējams, zemes vienību kadastra apzīmējumus) un to raksturojumu, ņemot vērā norises vietu un tās iespējami ietekmētās teritorijas vides stāvokli un jutīgumu	2.3.2.
Iespējamās ietekmes veids un raksturs		
Ietekmes apjoms un telpisko izplatība	paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējumu, ietverot visu iespējamo būtisko ietekmju raksturojumu, ciktāl pieejama informācija par šo ietekmi, ko izraisa: - emisiju, atkritumu un blakusproduktu rašanās; - dabas resursu (īpaši augsnes, zemes platību, ūdens un bioloģiskās daudzveidības) izmantošana. [kopsavilkumā jāraksturo tikai tās ietekmes, kuras ņemot vērā paredzēto darbību raksturojošos faktoros un vietas jutīgumu, vērtējamās kā potenciāli būtiskas] Lai pilnvērtīgi un kvalitatīvi sagatavotu ietekmju raksturojumu, apsverama nepieciešamība un lietderība veikt papildus padziļinātas izpēti (skat. arī 4.3. nodaļu)	2.10.1. 2.10.2.
Ietekmes raksturs un iespējamā pārrobežu ietekme		
Ietekmes raksturs un iespējamā pārrobežu ietekme		
Ietekmes varbūtība		
Ietekmes plānotais sākums, ilgums, biežums un atgriezeniskums		
Savstarpējā un kopējā ietekme uz citām esošām vai apstiprinātām paredzētajām darbībām, kas	paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējumu, ietverot visu iespējamo būtisko ietekmju raksturojumu, ciktāl pieejama informācija par šo ietekmi, ko izraisa: savstarpējā un kopējā ietekme ar citām esošām vai akceptētām paredzētajām darbībām, kas ietekmē vienu un to pašu teritoriju.	2.10.3.

ietekmē vienu un to pašu teritoriju	Lai pilnvērtīgi un kvalitatīvi sagatavotu kumulatīvās ietekmes raksturojumu, apsverama nepieciešamība un lietderība veikt papildus padziļinātas izpētes, ņemot vērā citas līdzīgas darbības un esošo piesārņojuma līmeni (skat. arī 3.2. un 4.3. nodaļu)	
Iespēja pilnvērtīgi samazināt paredzēto ietekmi uz vidi	Paredzētās darbības iesniegumu ierosinātājs var papildināt ar aprakstu par jebkādam paredzētās darbības īpašībām vai pasākumiem, kas paredzēti, lai nepieļautu vai novērstu apstākļus, kuri varētu radīt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz vidi Jāatceras, ka saskaņā ar normatīvo aktu prasībām VVD, izvērtējot darbību, ir jāņem vērā ierosinātāja sniegtā informācija par plānotajiem pasākumiem, bet VVD nav pienākums izvērtēt, vai ir pieejami citi ierosinātāja neidentificēti risinājumi ietekmju samazināšanai vai novēršanai.	5.